



# Oprichtersaandelen bij naamloze vennootschappen

<https://hdl.handle.net/1874/236221>

A<sup>o</sup> 1892

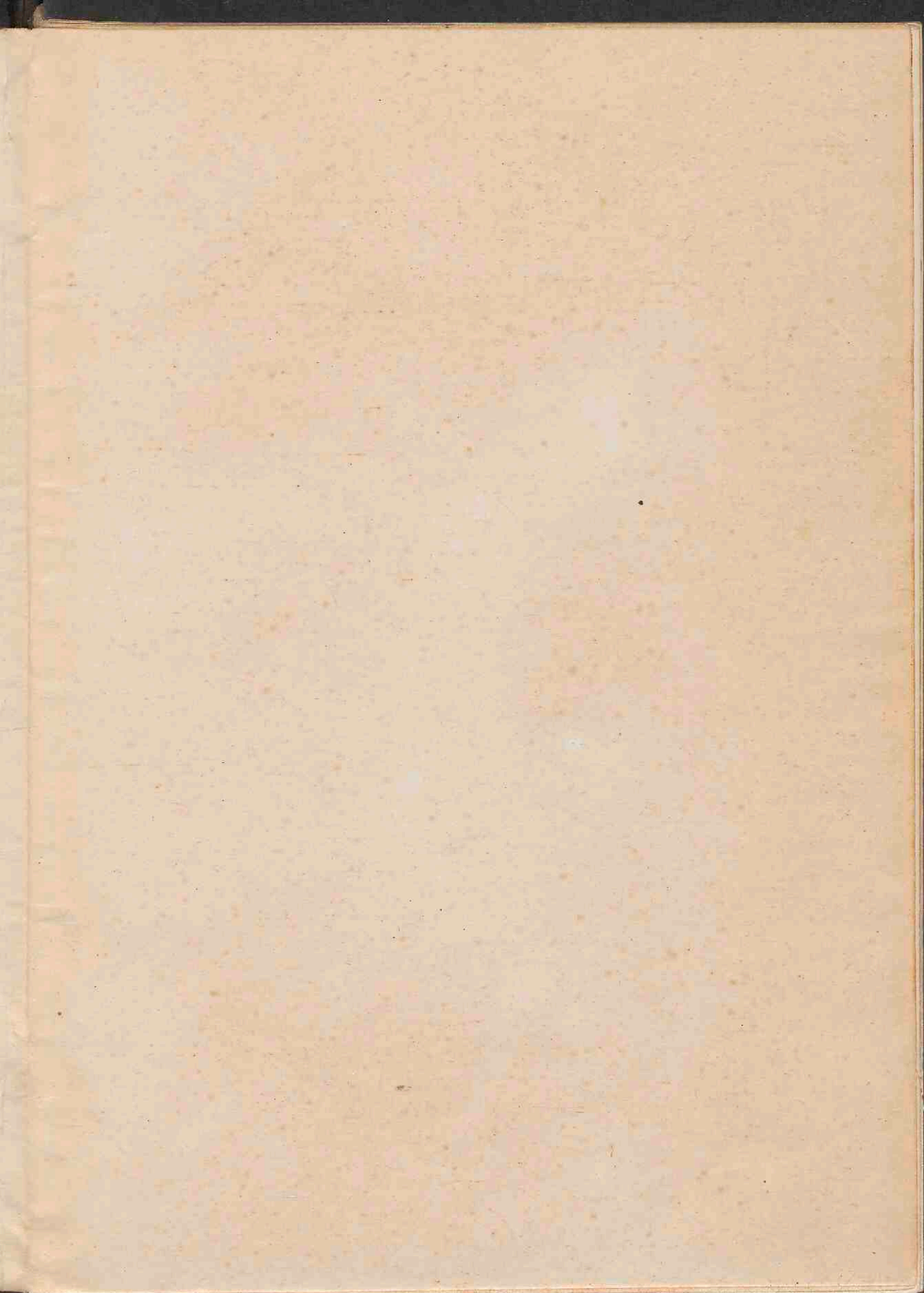
Jan 11<sup>de</sup>  
1892

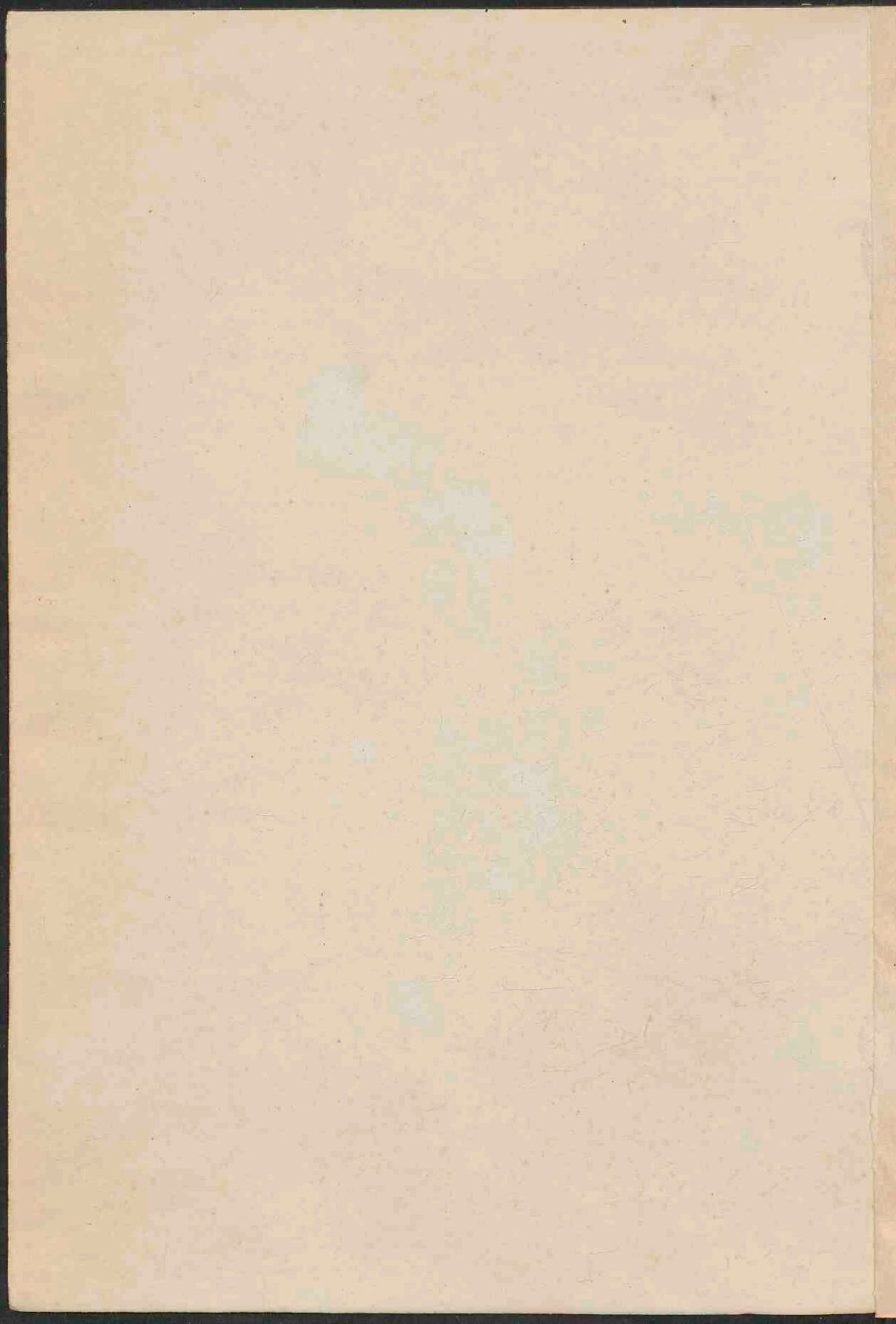
Oprichtersaandeelen bij  
Naamlooze Vennootschappen.

DOOR

R. FRUIN J. A. ZN.

A. qu.  
192



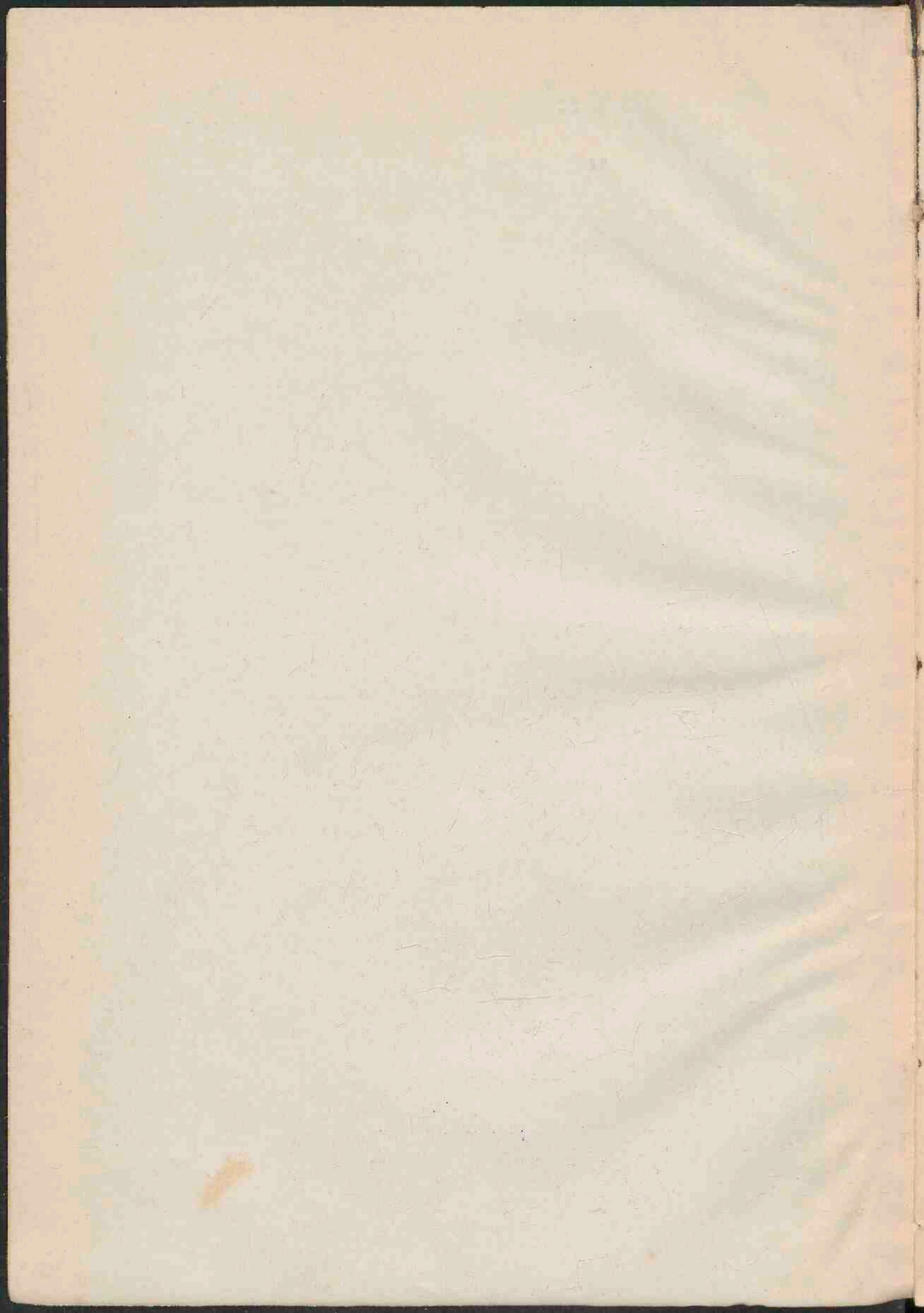


*Recensie Wekkend v. h. G. 6208.*

# OPRICHTERSAANDEELEN

BIJ

Naamlooze Vennootschappen.



9  
A<sup>n</sup> 192

A. Ph. RIDDER.

# OPRICHTERSAANDEELEN

BIJ

## NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN.

---

### PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

## Doctor in de Rechtswetenschap

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHEIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

D<sup>R</sup>. M. SNELLEN,

Hoogleeraar in de Faculteit der Geneeskunde,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN

DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

op WOENSDAG 11 MEI 1892, des namiddags te 3½ ure,

DOOR

ROBERT FRUIN JACOBUS ANTHONIEZON,

geboren te Utrecht.

---

UTRECHT,

J. DE KRUYFF. — Korte Nieuwstraat.

1892.

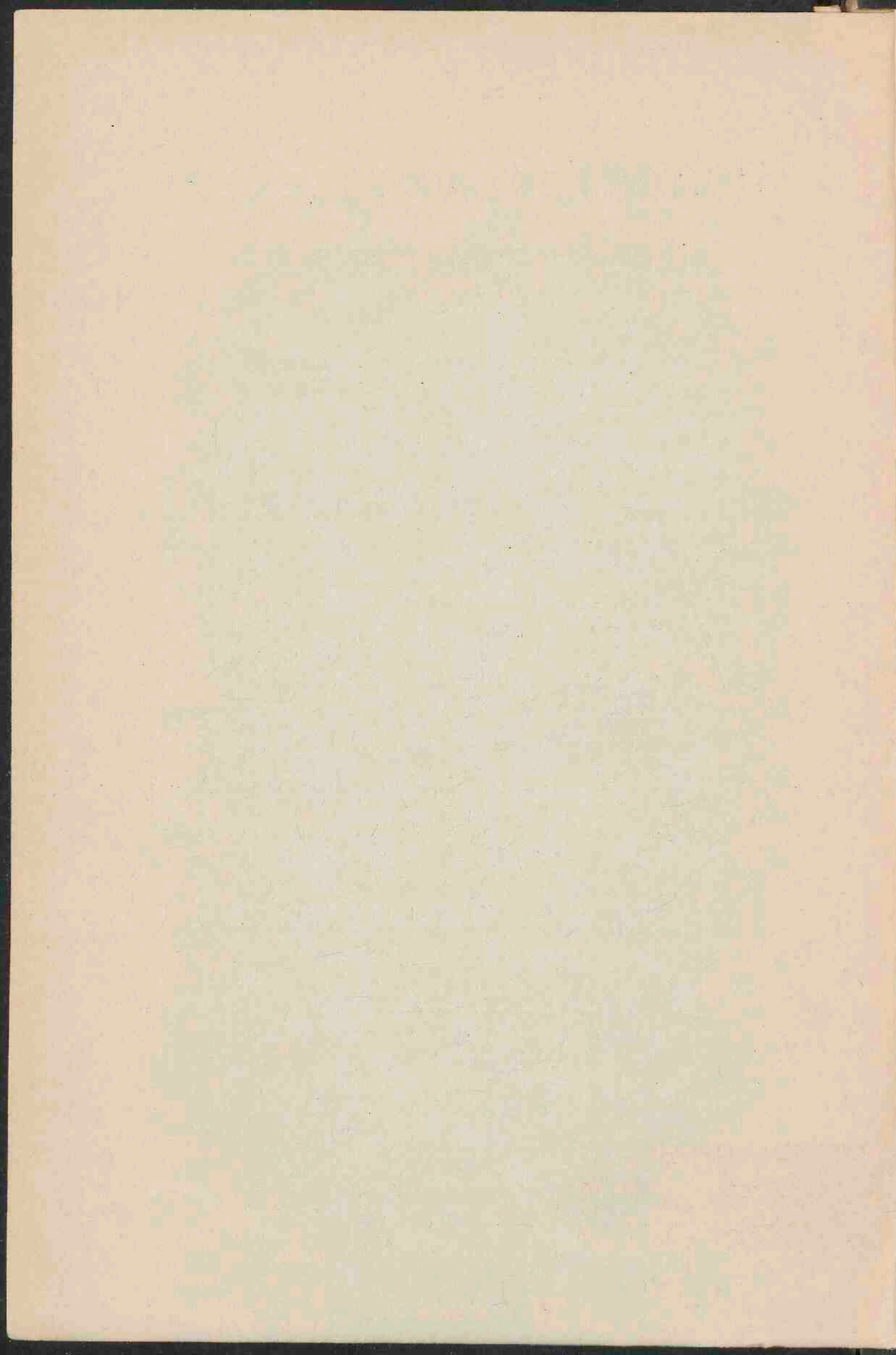
RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT



0766 0081

LIOTNECK DER  
SUNIVERSITEIT  
UTRECHT.





# INHOUD.

---

Inleiding . . . . .	Biz.	1.
---------------------	------	----

## HOOFDSTUK I.

Wat oprichtersaandeelen zijn en hoe zij gewoonlijk in de statuten geregeld worden.	7.
---	----

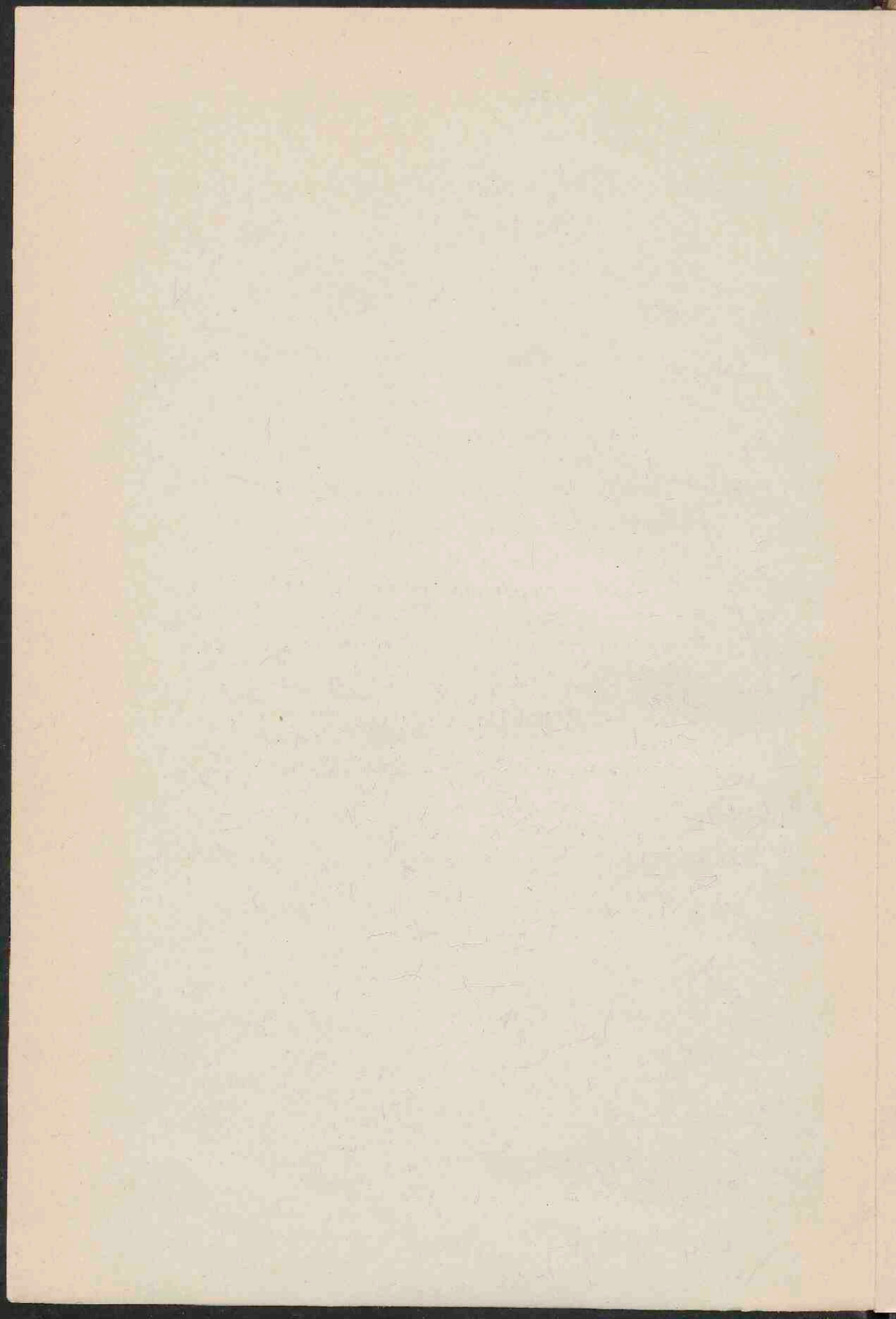
## HOOFDSTUK II.

Rechtsvragen die zich hebben voorgedaan.	35.
--	-----

## HOOFDSTUK III.

Het nieuwe ontwerp der Staatscommissie.	85.
Stellingen . . . . .	89.

---



## INLEIDING.

---

De artt. 40 tot 43 van ons Wetboek van Koophandel handelen over de aandeelen in Naamlooze Vennootschappen, welke bepalingen analogisch zullen moeten worden toegepast op de Commanditaire Vennootschappen met aandeelen, wier wettigheid, al noemt ons W. v. K. ze niet, toch aan geen twijfel onderhevig is.

Wat zijn aandelen of actiën? Een aandeel of actie is drieërlei :

1°. Een bepaald deel van het in een aantal deelen verdeelde kapitaal; zijn die deelen even groot, dan dus tevens het minimum waarvoor men tot de naamlooze vennootschap toe kan treden. („Het kapitaal bestaat uit honderd aandelen van vijfhonderd gulden.”)

2°. Een recht, actierecht, en wel het door overneming of betaling van een bepaald kapitaalsdeel („actie” 1<sup>ste</sup> beteekenis) of op andere wijze verkregen lidmaatschapsrecht (als daar zijn: recht op deel van de winst, recht op evenredig deel van het kapitaal bij ontbinding, stemrecht, in een woord: het recht als lid erkend te worden).

Aan dit *recht* zijn geene *verplichtingen* verbonden, ook niet tot volstorting van het aandeel

(1<sup>ste</sup> beteekenis); hiertoe is de aandeelhouder tegenover de vennootschap wel verplicht, maar *niet* als gevolg van zijn actierecht.

3°. Een oorkonde door de vennootschap uitgevaardigd, tot bewijs dat men door overneming of betaling van een actie 1<sup>ste</sup> beteekenis, of op andere wijze, verworven heeft een actie 2<sup>de</sup> beteekenis. („Mijn aandeel is gestolen”.)

Deze onderscheiding, tot doeleinden van wetgeving of wetsuitlegging onmisbaar, wordt door het spraakgebruik vrij wel genegeerd en evenzoo door onze wet; zie b. v. art. 40 W. v. K., waar de eerste en tweede beteekenis reeds dadelijk worden verward, evenzoo art. 41. Ook in dit proefschrift zullen wij de onmisbaarheid dezer onderscheiding leeren inzien.

Ons W. v. K. onderscheidt slechts twee soorten van aandelen: die op naam en die in

blanco (lees: aan toonder); het noemt niet en kent blijkbaar ook niet de tegenwoordig veelvuldig voorkomende preferente- of prioriteits- en de oprichters-aandeelen, welke laatste het onderwerp der volgende bladzijden zullen uitmaken.

Er bestaat in Nederland noch jurisprudentie, noch literatuur over; wel verscheen in Mei 1891 een proefschrift van Mr. J. F. Muysken, getiteld: „Preferente aandeelen en Actions de jouissance”, waarin de schrijver de oprichtersaandeelen ook even noemt; maar daar hij oprichtersaandeelen met actions de jouissance verwart en wel door ze als een onderdeel daarvan te beschouwen, en tevens onvolledig is, omdat hij de hoofdkwestie: is een z. g. n. oprichtersaandeel een aandeel in den zin van onze wet? niet aanroert, leek het ons niet onnut aan die hoe langer hoe meer in

gebruik komende parts de fondateur , zooals de Franschen ze noemen , enkele beschouwingen te wijden en te trachten de vraag te beantwoorden, wat de rechtstoestand van de houders van dergelijke aandeelen is.

Wat de jurisprudentie betreft, die in Nederland over dit onderwerp nog in 't geheel niet bestaat (ten minste het is ons na ijverig zoeken niet mogen gelukken iets te ontdekken), ze zal zeker niet lang meer uitblijven ; in Frankrijk toch zijn de rechtbanken , de gerechtshoven en zelfs het Hof van Cassatie reeds vele malen in de noodzakelijkheid geweest er zich mede bezig te houden , terwijl de algeheele ontstentenis van bepalingen op dit stuk en het groot aantal vennootschappen dat reeds oprichtersaandeelen heeft ingevoerd , zeker de mogelijkheid van het rijzen van kwesties niet vermindert.



Moge in zoodanig geval dit proefschrift,  
al is het ook in geringe mate, tot de oplossing  
medewerken.

## HOOFDSTUK I.

---

### **Wat oprichtersaandeelen zijn en hoe zij gewoonlijk in de statuten geregeld worden.**

Het oprichten eener Naamlooze Vennootschap gaat volgens ons W. v. K. al zeer eenvoudig in zijn werk; eenige personen (twee is zelfs al voldoende) verklaren een dergelijke vereeniging te willen oprichten; de oprichtingsakte (statuten) of een ontwerp daarvan wordt den Koning ter goedkeuring aangeboden, welke goedkeuring niet geweigerd wordt zoo de eerste oprichters een vijfde van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen en de akte verder geen bepalingen bevat, tegen hetgeen in de artt. 38—55 W. v. K. wordt voorgeschreven; de akte wordt

notarieel verleden, ingeschreven en openbaar gemaakt, eene aankondiging wordt in de nieuwsbladen geplaatst en — de naamlooze vennootschap bestaat

In werkelijkheid is er echter nog heel wat meer noodig en wel de gansche voorbereiding; hoeveel tijd en moeite wordt niet gevergd voor informaties, opmetingen, onderzoekingsreizen, berekeningen en wat niet al, om de mogelijkheid van levensvatbaarheid der op te richten vereeniging na te gaan en te constateeren, en het benoodigde kapitaal vast te stellen en bijeen te brengen. Op wie komen al die zorgen neder? op de oprichters. Dezen hebben op hun beurt weer den raad en de hulp moeten inroepen van ingenieurs, rechtsgeleerden, bankiers en anderen, welke natuurlijk voor hunne diensten beloond moeten worden; door wie? door de oprichters.

Het is niet meer dan billijk dat zij die voorschotten terug ontvangen, en tevens voor al

hunne moete worden schadeloos gesteld; dit nu kan op verschillende wijzen geschieden en wel het eenvoudigst door een grooter kapitaal dan voor het doel der vennootschap benoodigd is bijeen te brengen, en hun ter vergoeding een som gelds uit te keeren, of wel een vroeger zeer veel en thans nog wel, hoewel minder, voorkomende gewoonte<sup>1)</sup> volgend, hun geheel of gedeeltelijk volgestorte aandeelen in de nieuwe vennootschap uit te reiken. Deze beide manieren hebben veel tegen en wel voornamelijk dit, dat het kapitaal grooter wordt dan eigenlijk wel noodig was, waardoor reeds dadolijk de jaarlijksche uitkeeringen aan de aandeelhouders geringer worden. Ook is het niet zonder gevaar

---

<sup>1)</sup> Die, als het nieuwe ontwerp op de vennootschappen der Staatscommissie tot wet wordt verheven, voor goed van het tooneel zal verdwijnen. c. f. art. 59 van dat ontwerp.

aan personen, die niets of weinig in natura of geld inbrengen, en dus geen ander gevaar loopen dan de vruchten van hun voorbereidenden arbeid of hunne (soms geringe) voorschotten te verliezen, al de rechten van aandeelhouders en dus ook invloed op het bestuur, en den gang van zaken te geven; tevens is het alles behalve gemakkelijk, de waarde der genomen moeiten en het bedrag der voorschotten in geld te taxceeren (hetzij men dit dan in contanten of in aandeelen uitbetaalt), die van de zijde der oprichters misschien zullen worden overdreven, en wat in allen geval zeer dikwijls tot chicanes aanleiding kan geven.

Om aan al deze praktische moeielijkheden tegemoet te komen, heeft men ter belooning der voorbereiders iets anders bedacht, en wel het uitgeven van z.g.n. „oprichtersaandelen”, die men, hoe verschillend ze ook in de respectieve vennootschaps-statuten geregeld zijn, zou kunnen definieeren als: titels, geen recht gevend

op een deel van het kapitaal, maar wel op een evenredig deel in de overwinst, titels, waarvoor dus niets behoeft te worden gestort, maar die toch rechten geven. Later zullen wij zien hoe die rechten bij onze voornaamste vennootschappen geregeld zijn, en hoe ze zich onderscheiden van de actions de jouissance.

Zoover wij hebben kunnen nagaan, zijn zij het eerst ingevoerd bij de vorming der Suezkanaal M<sup>d</sup>; in de eerste jaren daarna nog weinig gebruikt, hebben zij zich echter hoe langer hoe meer uitgebreid, en vooral in de laatste jaren zijn zij zeer algemeen geworden. Vooral in hun vaderland, Frankrijk, komen ze voor; ze hebben daar reeds tot veel strijd, zoowel in geschrifte als in rechte aanleiding gegeven, en hoewel het daartoe bij ons nog niet gekomen is, hebben toch de vennootschappen, in de laatste jaren opgericht, ze vrij algemeen ingevoerd; ja, men heeft ze zelfs al van hun oorspronkelijk doel afgeleid. Men gebruikt ze bijvoorbeeld ingeval

van kapitaalsuitbreiding, om een voordeel aan de eerste, de oorspronkelijke aandeelhouders te verzekeren, die, daar ze „les périls du début” hebben doorstaan, een voorrecht wenschen te bezitten boven de inschrijvers voor de nieuwe aandelen; met dien eisch houdt men rekening door het scheppen van oprichtersaandelen, welke men aan de oorspronkelijke venooten toebedeelt. Soms ook komt het voor dat men ze als lokmiddel gebruikt, om de goê gemeente te verleiden van de gelegenheid tot inschrijving gebruik te maken; men kondigt dan b. v. aan dat ieder, die een bepaald getal aandelen neemt, er een oprichtersaandeel op toe krijgt. Volgens Chavegrin<sup>1)</sup> is dit echter eene: „manière d’agir médiocrement recommandable et fertile en procès.” Eindelijk schijnt het soms

---

<sup>1)</sup> In een noot bij een arrest van la Cour de Cassation van 16 Februari 1887, te vinden bij Sirey, 1889, 1<sup>re</sup>, part., pag. 417.

(ten minste in Frankrijk) voor te komen dat men ze gebruikt om een schuld te betalen, bij gelegenheid van de oprichting zelf aangegaan, door het bankiershuis dat de zaak heeft doen marcheeren. — Dit is de plaats welke deze titels in de praktijk innemen.

Daar zij, zooals wij zagen, een product zijn van de laatste vijf en dertig jaren, en ons W. v. K., wat de regeling der naamlooze vennootschappen betreft, na 1838 geene wijziging heeft ondergaan, kan het geen verwondering baren dat wij alle wettelijke regeling op dit stuk missen, en wij ons, wat de bepaling van hun rechtskarakter betreft, op de wetenschap en ons gezond verstand moeten verlaten. Dezelfde lacune heerscht in alle buitenlandsche wetgevingen. 't Is waar, er zijn er die met zorg de belooning regelen aan oprichters toegestaan, maar zij bepalen er zich uitsluitend toe, de misbruiken te voorkomen, die men uit ondervinding weet dat zich dikwijls voordoen; met



name verhinderen zij hen, die tot de een of andere onderneming het initiatief nemen, voor zich bovenmatig groote voordeelen te bedingen, of voordeelen die niet ter kennis der overige deelnemers zijn gebracht.

Zoo bepaalt artikel 127 van het Italiaansch Handelswetboek (1882):

„Nella costituzione della società i promotori non possono riservare a loro profitto alcun premio, aggio o beneficio particolare rappresentato in qualsiasi forma da prelevamenti, da azioni o da obbligazioni di favore, nè concedere commissioni a favore di chi avesse garantito od assunto il collocamento delle azioni.

Ogni patto contrario è nullo.

Possono però i promotori riservarsi una partecipazione, non maggiore di un decimo, agli utili netti nella società durante uno o più esercizi, purchè questi non superino il terzo della durata della società, e in ogni caso non si eccedano i cinque anni di esercizio, ma non

possono stipulare che il pagamento abbia luogo prima dell'approvazione del bilancio."

Artikel 209*b* van de Duitse Wet van 18 Juli 1884, betreffende de vennootschappen en commandite met aandelen en de vennootschappen met aandelen, ter vervanging van de bepalingen van de tweede afdeeling van den tweeden titel en van den derden titel van het tweede boek des handelswetboeks:

„Jeder zu Gunsten einzelner Aktionäre bedungene besondere Vortheil muss in dem Gesellschaftsvertrage unter Bezeichnung des Berechtigten festgesetzt werden.

Werden auf das Grundkapital von Aktionären Einlagen, welche nicht durch Baarzahlung zu leisten sind, gemacht oder seitens der zu errichtenden Gesellschaft vorhandene oder herzustellende Anlagen oder sonstige Vermögensstücke übernommen, so müssen die Person des Aktionärs oder des Kontrahenten, der Gegenstand der Einlage oder der Uebernahme und der Betrag

der für die Einlage zu gewährenden Aktien oder die für den übernommenen Gegenstand zu gewährende Vergütung in dem Gesellschaftsvertrage festgesetzt werden.

Von diesen Festsetzungen gesondert ist der Gesamtaufwand, welcher zu Lasten der Gesellschaft an Aktionäre oder Andere als Entschädigung oder Belohnung für die Gründung oder deren Vorbereitung gewährt wird, in dem Gesellschaftsvertrage festzusetzen.

Jedes Abkommen über die vorbezeichneten Gegenstände, welches nicht die vorgeschriebene Festsetzung in dem Gesellschaftsvertrage gefunden hat, ist der Gesellschaft gegenüber unwirksam."

Artikel 619 van het Zwitsersch Obligatierecht (1 Januari 1883):

„Wenn ein Aktionär eine auf das Grundkapital anzurechnende Einlage macht, welche nicht in baarem Gelde besteht, oder wenn Anlagen oder sonstige Vermögensstücke von der zu errichtenden Gesellschaft übernommen werden sollen, so ist in

den Statuten genau der Uebernahmspreis festzusetzen, und wenn Aktien an Zahlungsstatt genommen werden, die Zahl derselben anzugeben. Jeder besondere Vortheil, welcher zu Gunsten eines Aktionärs oder einer andern bei der Gründung der Gesellschaft beteiligten Person bedungen wurde, ist in den Statuten gleichfalls festzusetzen.

Derartige Bestimmungen der Statuten bedürfen der Genehmigung durch Mehrheitsbeschluss in einer nach der Zeichnung des Grundkapitals zu berufenden Generalversammlung.

Bei dieser Beschlussfassung hat jeder anwesende oder gehörig vertretene Aktienzeichner nur eine Stimme.

Die Mehrheit muss mindestens einen Viertel der sämtlichen Aktienzeichner begreifen und der Betrag ihrer Antheile mindestens einen Viertel des gesammten Grundkapitals darstellen. Der Gesellschafter, welcher die betreffende Einlage macht, oder sich besondere Vortheile ausbedingt, hat bei der Beschlussfassung kein Stimmrecht.

Ueber den Beschluss ist eine öffentliche oder eine von allen Personen, welche demselben zugestimmt haben, unterzeichnete Urkunde aufzunehmen."

Artt. 31 en 38 van de Belgische Wet van 22 Mei 1886 op de Handelsvennootschappen (wijzigende die van 18 Mei 1873):

31. La société peut aussi être constituée au moyen de souscription.

L'acte de société est préalablement publié à titre de projet.

Les souscriptions doivent être faites en double et indiquer :

4°. Les avantages particuliers attribués aux fondateurs.

38. . . . . L'action indique :

4°. Les avantages particuliers attribués aux fondateurs.

Artikel 4 van de Fransche Wet van 27 Juli 1867 op de vennootschappen:

„Lorsqu' un associé fait un apport qui ne consiste

pas en numéraire, ou stipule à son profit des avantages particuliers, la première assemblée générale fait apprécier la valeur de l'apport ou la cause des avantages stipulés. — La société n'est définitivement constituée qu'après l'approbation de l'apport ou des avantages, donnée par une autre assemblée générale, après une nouvelle convocation. — La seconde assemblée générale ne pourra statuer sur l'approbation de l'apport ou des avantages qu'après un rapport qui sera imprimé et tenu à la disposition des actionnaires présents, cinq jours au moins avant la réunion de cette assemblée. — Les délibérations sont prises par la majorité des actionnaires présents. Cette majorité doit comprendre le quart des actionnaires et représenter le quart du capital social en numéraire. — Les associés qui ont fait l'apport ou stipulés des avantages particuliers soumis à l'appréciation de l'assemblée n'ont pas voix délibérative. — A défaut d'approbation, la société reste sans effet à l'égard de toutes les parties. — L'appro-

bation ne fait pas obstacle à l'exercice ultérieur de l'action qui peut être intentée pour cause de dol ou de fraude. — Les dispositions du présent article relatives à la vérification de l'apport qui ne consiste pas en numéraire ne sont pas applicables au cas où la société à la quelle est fait ledit apport est formée entre ceux seulement qui en étaient propriétaires par indivis."

Ook het in 1890 door de Staatscommissie den Koning aangeboden Ontwerp van Wet op de Vennootschappen, volgt de boven aangeduide manier en bepaalt in art. 64:

„Alle overeenkomsten den inbreng betreffende van iets anders dan geld;

alle overeenkomsten in verband staande met het nemen van aandeelen;

alle overeenkomsten rakende het verkrijgen van aandeelen op anderen voet, dan waarop de deelneming in de vennootschap voor het publiek wordt opengesteld;

alle overeenkomsten strekkende tot het ver-

zekeren van eenigerlei voordeel aan een oprichter of aan een bij de oprichting betrokken derde ;  
zijn tegenover de vennootschap krachteloos , indien zij , aangegaan voor of bij de oprichting der vennootschap , niet zijn opgenomen in de akte van oprichting.

Na de oprichting der vennootschap mogen door de bestuurders de in dit artikel bedoelde overeenkomsten niet worden aangegaan , en zijn zij tegenover de vennootschap krachteloos , tenzij hun de bevoegdheid tot het aangaan daarvan voor de soort van overeenkomsten , waartoe de aangegane behoort , uitdrukkelijk bij de akte is verleend.

Onverminderd haar verhaal op bestuurders en commissarissen , indien daartoe gronden zijn , heeft de vennootschap te allen tijde de bevoegdheid om , met behoud van hetgeen door haar mocht zijn ontvangen of genoten , terug te vorderen al wat ter zake eener dusdanige tegen haar krachtelooze overeenkomst door haar of



te haren koste of nadeele mocht zijn betaald of afgegeven.

Alle bedingen, ter verkorting van dat verhaal of die bevoegdheid, zijn nietig."

In geen land ter wereld heeft, zoover wij hebben kunnen nagaan, de wetgever het juridisch karakter der oprichtersaandeelen bepaald of ook maar aangegeven; de eenige, zoo niet wetsbepaling, dan toch aanstaande wetsbepaling, die er over handelt is artikel 8 van het in 1884 door den Franschen Senaat aangenomen ontwerp van Wet op de Vennootschappen, aldus luidende:

„Les avantages consentis aux fondateurs ou à toute autre personne, peuvent être représentés par des titres cessibles ou négociables."

Ces titres ne donnent droit qu' à une part dans les bénéfices lesquels, sauf stipulation contraire, sont calculés après prélèvement d'un intérêt de 5 % au moins, au profit des actions.

Doit être considéré comme bénéfice, l'actif

distribuable au moment de la liquidation après le remboursement du capital aux actionnaires.”

Tot welke gevolgen en rechtsvragen dat gebrek aan regeling aanleiding kan geven, en reeds meermalen gegeven heeft, hoe wij die regeling zouden wenschen, d. w. z. welk rechtskarakter wij door de wet aan oprichtersaandeelen zouden willen zien toegekend, en op welke zoowel theoretische als practische gronden, zal in het volgend hoofdstuk blijken.

Hier wenschen wij nog enkele opmerkingen te maken naar aanleiding eener veel voorkomende verwarring. Mr. Muijsken, op bladzijde 40 zijner reeds aangehaalde dissertatie<sup>1)</sup>, noemt, sprekende over actions de jouissance, als onderdeel daarvan, als species van het genus, ook de oprichtersaandeelen. Dit is, naar het ons voorkomt, onjuist. Een action de jouissance is oorspronkelijk alleen dat recht, dat de aandeelhouder eener naamlooze vennootschap verkrijgt,

<sup>1)</sup> Amsterdam, 1891.

als zijn aandeel is uitgeloot. Het komt dikwijls voor, vooral bij spoorwegmaatschappijen die na verloop der concessie-termijn zonder vergoeding aan den Staat vervallen <sup>1)</sup>, dat men vóór die termijn verlopen is, jaarlijks bij loting aan enkele aandeelhouders het door hen op hunne aandeelen gestorte bedrag teruggeeft; zij blijven daarna, ofschoon zij het eigenlijk niet meer zijn, hunne rechten van aandeelhouders uitoefenen, van daar de naam: *action de jouissance*, genots-aandeel; zij bezitten nog steeds hun *action*, hun aandeel (2<sup>e</sup> beteekenis, c. f. pag. 2), maar hebben daar niets voor behoeven op te offeren, zij hebben enkel genot.

Nu heeft men de fout begaan dien naam ook te geven aan andere rechten, die soms met dat van aandeelhouder niets gemeen hebben; zoo geeft men hem b.v. aan het recht op een percentage in de overwinst, toegekend aan de deel-

---

<sup>1)</sup> Zooals b.v. de Groote Russische Spoorweg Mij., de Warschau—Weener Spoorweg Mij.

nemers in eene obligatieleening door eene naamlooze vennootschap aangegaan (hetzij dan alijdurend of ophoudend op het oogenblik dat alle obligaties zijn afgelost), ofschoon men voor dat recht een zeer goeden naam heeft n.l. : inkomstobligatie <sup>1)</sup>; zoo geeft men hem ook aan het door ons aangeduide recht aan oprichters toegekend, ook weer iets geheel op zich zelf staands, waarvoor men den zeer goeden naam heeft van: oprichtersaandeel <sup>2)</sup>. Al is de verwarring te verklaren uit het feit, dat deze beide laatste rechten met de actions de jouissance gemeen hebben dat ze genot geven zonder offering, zoo is de onderscheiding toch uitdrukkelijk in het oog te houden, daar die rechten vele en gewichtige verschilpunten opleveren, al

---

1) C. f. Mr. Deking Dura, „Handhaving der rechten van obligatiehouders.” Dissertatie, Amst. 1886, pag. 62 volg.

2) De Franschen zijn op dit punt meer correct, noemen hen nooit actions de jouissance, maar steeds parts de fondateur.

was het alleen maar dit, dat de houders van oprichtersaandeelen en actions de jouissance aandeelhouders zijn, welk recht de houders van inkomstobligaties, als zoodanig, per se niet hebben; terwijl de houder van een oprichtersaandeel weer, zonder uitdrukkelijke bepaling in de statuten, bij liquidatie geen recht heeft op een evenredig deel van het reservefonds, en de h ouder van een action de jouissance wel.

Het recht van oprichters-aandeel-houder is dus een geheel zelfstandig recht, waarvoor afzonderlijke regelen gelden, en dat niet met nog eenige andere rechten onder den algemeenen naam van action de jouissance gebracht mag worden.

Zooals wij reeds zagen is Frankrijk het vaderland der parts de fondateur; zij komen daar veelvuldig voor, en de literatuur over dit onderwerp is, hoewel nog vrij uitgebreid, uitsluitend Fransch. Ook de Duitschers kennen ze onder den naam van Gr underaktien, de Engelschen echter, naar wij meenen, niet;

immers in de pas verschenen vijfde uitgave van Lindley, *A treatise on the Law of Companies*<sup>1)</sup>, een zeer uitgebreid en volledig werk, wordt wel gesproken over promoters (oprichters), en de verbindende kracht hunner handelingen ten opzichte van de nieuwe vennootschap, maar wordt met geen enkel woord van titels, als die waarover wij handelen, gewag gemaakt; eene Engelsche benaming er voor is ons ook niet bekend.

In ons land zijn zij, vooral in de laatste tien jaren, zeer algemeen in gebruik gekomen, zoodat er thans van de ongeveer 1350 bestaande naamlooze vennootschappen, ongeveer 115 zijn<sup>2)</sup>, die ze hebben ingevoerd. Wij hebben de statuten van die 115 vereenigingen niet alle nagegaan, maar toch van het grootste gedeelte, en zooveel

---

<sup>1)</sup> London. Sweet and Maxwell, 1891.

<sup>2)</sup> Altijd als de opgaven in het werk „de Nederlandsche Naamlooze Vennootschappen” van Mrs. A. H. van Nierop en E. Baak, waarop wij ons in dezen verlaten hebben, juist zijn.

mogelijk van de voornaamste. Uit dat onderzoek is ons het volgende gebleken :

Zij worden behalve als oprichtersaandeelen, dikwijls nog aangeduid als volgt: oprichtersbewijzen <sup>1)</sup>, bewijzen van oprichtersrecht <sup>2)</sup>, bewijzen van winstaandeel of alleen winstaandeelen <sup>3)</sup>, bewijzen van deelgerechtigheid <sup>4)</sup>,

1) Rotterdamsche Mij. tot Landexploitatie in Californie (Stscrnt. 24 April 1890).

Koninklijke Nederlandsche Locaal Spoorweg Mij. (Stscrnt. 1 December 1880).

Hollandsche Hypotheekbank (Stscrnt. 20 Juni 1877).

2) Javasche Cultuur Mij. (Stscrnt. 27 Maart 1890).

Mij. tot exploitatie van de terreinen en het Hotel „Wittebrug” (Stscrnt. 10 Juli 1890).

Nederlandsche Bank- en Credietvereniging voor Zuid-Afrika (Stscrnt 19 April 1888).

3) Java-Suikercultuur Mij. (Stscrnt. 1 Maart 1890).

Tabak Mij. „Pietersburg” (Stscrnt. 1 October 1890).

Barissan Cultuur Mij. (Stscrnt. 24 Januari 1888).

4) Middelburgsche kunstboterfabriek (Stscrnt. 5 September 1879).

Mij. tot exploitatie van Restaurant Royal (Stscrnt. 25 Januari 1890).

Mij. Begraafplaats Westerveld (Stscrnt. 13 October 1888).

maar oprichtersaandeelen komt toch verreweg het meest voor, terwijl dit verschil van naam op de verdere regeling geen invloed heeft; zij zijn bijna altijd aan toonder gesteld, slechts ruim  $5\frac{1}{2}\%$  heeft ze op naam; onvervreemdbaar zijn zij zoo goed als nooit; het getal dat uitgegeven wordt varieert van één <sup>1)</sup> tot vierduizend <sup>2)</sup>; hierin komen zoo goed als alle statuten overeen, dat houders alleen deelen in die winst, welke overblijft na uitkeering van een zeker percentage (meestal 4 of 5 %, zelden hooger <sup>3)</sup>, nooit lager) aan de kapitaals-aandeelhouders, soms ook na eene aan het reservefonds <sup>4)</sup>. Dit schijnt eene vrijwel vaststaande eigenaardigheid te wezen, al

---

1) Javasche Cultuur Mij. (Stscrnt. 27 Maart 1890).

2) Tabak Mij. Pietersburg (Stscrnt. 1 October 1890).

3) „Djelem” Exploitatie Mij. (Stscrnt. 29 April 1890) 6 %.

4)     "             "             "             "             "             "

Naaml. Vennootschap Wester Suiker Raffinaderij (Stscrnt. 22 April 1882).

Nederlandsch-Zuid-Afrikaansche Hypotheekbank (Stscrnt. 2 October 1889).



komt het voor dat zij gelijk opkomen met aandeelhouders eener tweede serie, die b.v. eerst in de winst deelen als de vereeniging een zekere uitgebreidheid verkregen heeft <sup>1)</sup>. In de meeste, en vooral in de oudere statuten, zijn de bepalingen zeer spaarzaam en onvolledig, in die van de laatste jaren wordt er echter meestal een afzonderlijke groep artikelen aan gewijd. Een veel voorkomende uitdrukking is deze: „bovendien worden er uitgegeven  $x$  oprichtersaandeelen, waarvan de houders gerechtigd zijn tot  $y$  pct. van hetgeen er van de winst overblijft, na uitkeering van  $z$  pct. aan de aandeelhouders over het door hen gestort kapitaal” <sup>2)</sup>. Er staat dus alleen: zij hebben dat recht, maar er staat niet

---

<sup>1)</sup> Cultuur Mij. „Kloet” (Stscrnt. 20 en 21 Januari 1889).

<sup>2)</sup> Aldus of ten minste in dien geest:

Amsterdamsche Hypotheekbank (Stscrnt. 29 Juli 1882).

Cultuur Mij. Kali-Lengkong (Stscrnt. 26 Juni 1890).

Mij. tot exploitatie van het Nederlandsch Panopticum (Stscrnt. 25 Augustus 1881).

welke andere rechten zij wel of niet hebben, zeer onvolledig dus; beter is: „ . . . zij hebben geen ander recht dan . . . ”<sup>1)</sup>, waar dan wel aan wordt toegevoegd: „dat hun echter niet kan worden ontnomen”<sup>2)</sup>; soms wordt voor dat ontnemen de goedkeuring der houders uitdrukkelijk geëischt.<sup>3)</sup> Het tantième dat hun wordt toegekend, is zoo verschillend, dat een gemiddelde niet is op te geven; het is dan trouwens ook van minder belang.

Wat zijn nu, behalve dat aandeel in de winst, de rechten der houders? Wordt het antwoord op

<sup>1)</sup> „Djelem” Exploitatie Mij. (Stsernt. 29 April 1890).

<sup>2)</sup> Nederl.-Z.-Afrikaansche Hypotheekbank (Stsernt. 2 October 1889).

Stoomweverij, „Nijverheid” (Stsernt. 18 Januari 1890).  
Nederl.-Z.-Afrikaansche Landbouw Mij. (Stsernt. 28 Maart 1890).

<sup>3)</sup> Mij. tot exploitatie van bouwgronden en herstellingsinrichtingen te Valkenburg (Stsernt. 4 Maart 1890).

Rotterdamsche Margarine Fabriek (Stsernt. 25 Februari 1890).

die vraag in de statuten niet uitdrukkelijk gegeven, dan hebben zij, naar onze meening, alle de rechten van aandeelhouders, om de eenvoudige reden, dat zij aandeelhouders zijn; wij komen hier in het tweede hoofdstuk op terug, en bepalen ons thans tot die rechten, welke hun doorgaans uitdrukkelijk worden toegekend of onthouden. Veelal zijn zij bevoorrecht tot deelneming in nieuw kapitaal, bij eventueel plaats hebbende kapitaalsuitbreiding<sup>1)</sup>; slechts zelden hebben zij toegang tot de algemeene vergadering<sup>2)</sup>, nog minder dikwijls stemrecht<sup>3)</sup>; vrij veel komt het

---

<sup>1)</sup> Rotterdamsche Mij. tot Land-exploitatie in Californie (Stscrnt. 24 April 1890).

Koninklijke Nederlandsche Locaal Spoorweg Mij. (Stscrnt. 1 December 1880).

Nederlandsch-Indische Handelsbank (Stscrnt. 2—6 Augustus 1863).

<sup>2)</sup> B. v. bij de Zuid-Hollandsche Hypotheekbank (Stscrnt. 17 Augustus 1883) en de Cultuur Mij. „Bandjar Redjo” (Stscrnt. 23 en 24 Juni 1889).

<sup>3)</sup> Een voorbeeld van stemrecht is de Cultuur Mij. „Kloet” (Stscrnt. 20 en 21 Januari 1889).

voor dat zij bij liquidatie in de reserve deelen , nadat aan de kapitaals-aandehouders 100 % is uitgekeerd. <sup>1)</sup>)

Resumeerend wat de uitdrukkelijke bepalingen der verschillende statuten ons leeren , en de weinige uitzonderingen ter zijde stellend , komen wij dus tot dit resultaat : oprichtersaandeelen zijn aan toonder gestelde en vervreembare titels , ter vergoeding voor moeiten en kosten aan oprichters geschonken , en recht gevende op een gedeelte der winst , na uitkeering van zeker percent aan de kapitaals-aandehouders , en soms op een deel van het reservefonds ; de houders zijn bevoorrecht tot deelneming in nieuw kapitaal , hebben soms toegang tot de algemeene vergadering , maar geen

---

<sup>1)</sup> Nederlandsche Tramweg Mij. (Stscrnt. 26 Mei 1880).  
Gooische Stoomtram Mij. (Stscrnt. 17 Februari 1881).  
Rotterdamsche Margarine Fabriek (Stscrnt. 25 Februari 1890).

Mij. tot exploitatie van bouwterreinen „Poetgieter” (Stscrnt. 25 Januari 1890).

stemrecht en ontvangen, ten bewijze van hun recht, evenals gewone aandeelhouders, stukken met talons en dividend-bewijzen; zoo de titels op naam staan heeft de overdracht plaats evenals die van kapitaalsaandeelen.

Ten slotte zij hier als curiosum het bestaan vermeld eener „Maatschappij voor gemeenschappelijk bezit van Winstsaandeelen”, den 18<sup>den</sup> Januari 1890 te Amsterdam opgericht, waarvan de statuten te vinden zijn in de Staatscourant van 21 Maart 1890, en wier doel, luidens die statuten, is: het in eigendom verkrijgen van z. g. winst- of oprichtersaandeelen in naamlooze vennootschappen en de ontvangst der daarop te vallen uitkeeringen.

## HOOFDSTUK II.

---

### Rechtsvragen die zich hebben voorgedaan.

---

#### § 1.

Wij hebben gezien wat oprichtersaandeelen zijn, dat ze veelvuldig voorkomen en alle wettelijke regeling missen, niet alleen bij ons, maar in alle beschaafde landen; die toestand heeft in Frankrijk vele malen de tusschenkomst des rechters noodig gemaakt, bij ons, zooals wij zagen, nog niet. Laten wij thans nagaan welke die gerezen kwestie's zijn, of ze zich ook bij ons zouden kunnen voordoen, en zoo ja, in welken zin wij ze zouden moeten beslissen.

Groot verschil van meening bestaat er omtrent

het rechtskarakter dat aan oprichtersaandeelen moet worden toegekend; er zijn er die den houder van zoodanig aandeel slechts houden voor schuldeischer der vennootschap, voor een zeker gedeelte van de winst, er zijn er ook die hem houden voor lid van de vennootschap, voor vennoot, en er zijn er die hem houden zoowel voor het een als voor het ander.

Wat bepaalt art. 40 W. v. K. ?

„Het kapitaal der vennootschap wordt verdeeld in actien of aandeelen op naam of in blanco.

De vennoten of houders dier actien of aandeelen zijn niet verder aansprakelijk dan voor het volle beloop derzelve.”

„De vennoten of houders dier actien” staat er; daar kan uit volgen dat men geen vennoot wezen kan zonder aandeelhouder te zijn; is de houder van een oprichtersaandeel, aandeelhouder? Op het eerste gezicht zou men voorzeker geneigd zijn ontkennend te antwoorden; immers, daar hij bij liquidatie niet in het maatschappelijk

kapitaal deelt, niet ter algemeene vergadering komen en niet stemmen mag, mist de houder de rechten die het bezit van een aandeel gewoonlijk verleent. Buitendien bedoelen de statuten, van aandeelhouders sprekend, steeds die welke het kapitaal hebben bijeen gebracht, en ook de titel van den houder voldoet niet aan art. 40 al. 1, een oprichtersaandeel is geen deel van het kapitaal. — Is deze redeneering juist, dan volgt daar dus uit: de houder van een oprichtersaandeel is geen vennoot en dus slechts schuldeischer der vennootschap. Maar, laten wij het dadelijk zeggen, de aangevoerde argumenten zijn zonder kracht. Uit art. 40 al. 1 blijkt wel dat kapitaalsdeelen aandeelen zijn, maar daar volgt nog niet uit dat er geen ander soort aandeelen zou kunnen bestaan, die geen kapitaalsdeelen zijn: immers al. 1 (zonder de 5 laatste woorden) neemt aandeel in de eerste der drie beteekenissen (cf. pag. 2), terwijl wij, vragende is een oprichtersaandeel een aandeel, de tweede



beteekenis bedoelen <sup>1)</sup>; verder geeft een aandeel lang niet altijd toegang tot de algemeene vergadering en stemrecht, het is een zeer algemeene gewoonte, beide of ten minste het laatste, slechts toe te kennen aan houders van een bepaald aantal titels, of, zoo ze niet gelijk zijn, aan houders van titels van eene bepaalde grootte, hetgeen niet verhindert dat de anderen toch wel degelijk aandeelhouders zijn, terwijl

---

1) De Franschen hebben eene andere moeilijkheid, doordat art. 34 C. d. C. bepaalt: *„le capital de la société anonyme se divise en actions . . . . d'une valeur égale”*; nu heeft een part de fondateur een andere *valeur* dan gewone aandeelen. Maar, zeggen Lyon-Caen en Renault (*Précis de droit commercial*, I n<sup>o</sup>. 371 in fine) sprekende over die gelijkheid: *„il n' y a là rien d'absolu; il arrive parfois que les actions sont inégales (spécialement dans les sociétés ayant pour objet l'exploitation des mines) . . .”* En verder Chavegrin, t. a. p. pag. 417: *„D'ailleurs, si, ce qui n'est pas, l'art. 34 signifiait que les actions doivent nécessairement être égales entre elles, la règle ne concernerait, d'après le texte lui-même, que celles qui représentent le capital. Or, les parts de fondateur, constituées en dehors de lui, n'apparaissent pas comme ses divisions.”*

hij die een z. g. „action industrielle” heeft, aandeelhouder is tegen inbreng van zijn industrie, ook zoo goed als nooit in het maatschappelijk kapitaal deelt. „Les seuls droits”, zeggen Lyon-Caen en Renault, t. a. p. n<sup>o</sup>. 376, „sans lesquels l'action ne se conçoit jamais, sont ceux de toucher des dividendes et de se substituer des tiers par voie de cession entre-vifs.” Welnu, het oprichtersaandeel sluit beide rechten in zich. Het is waar, het staat eerst toe dividend te eischen nadat de gewone aandeelhouders het percent, hun in de statuten toegewezen, hebben genoten; maar zijn er preferente aandeelen, dan kunnen de gewone ook eerst na deze voor hun winstdeel opkomen, toch is er niemand die er aan denkt hen niet als aandeelen te beschouwen. Waarom zou men dat rechtskarakter dan aan de oprichtersaandeelen onthouden; waarom zou men ze niet beschouwen als actien van den tweeden rang, tegenover welke de gewone- of kapitaalsaandeelen den rol van prioriteits- of

preferente titels vervullen <sup>1)</sup>? Kortom er bestaat geen reden waarom men niet zeggen zou: „de houder van een oprichtersaandeel is aandeelhouder”.

Aldus begrijpt het ook de Heer E. Thaller, Professeur à la Faculté de droit de Lyon, als hij zegt: <sup>2)</sup> Nous persistons, après mure réflexion, à voir dans le porteur de part un membre de la société. Il a fait un apport d'industrie, apport non successif sans doute, mais initial; il est partie prenante aux bénéfices. Il n'en faut pas davantage. S'il ne participe pas aux délibérations, s'il doit laisser les actionnaires se payer 5 % avant de pouvoir prétendre annuellement à son dividende, cette situation lui est commune avec beaucoup de personnes chez qui le titre d'associé n'est point contesté. Le droit

<sup>1)</sup> Expressis verbis geschiedt dit o. a. in de statuten der reeds meermalen genoemde Cultuur Mij. „Kloet”.

<sup>2)</sup> In de „Revue critique de Législation et de Jurisprudence”, 1887, pag. 220.

d'entrer aux assemblées est généralement subordonné à la détention d'un nombre minimum d'actions; en cas d'actions privilégiées, les porteurs des anciens titres ne peuvent venir à distribution que dans un solde de bénéfices. On objectera que le fondateur n'a aucun droit sur le capital social, et ne peut, en cas de liquidation, prétendre à la formation de son lot. Mais telle est précisément la condition d'un associé, détenteur d'actions industrielles; la définition de la société que donne l'art. 1832, C. civ., (ons art. 1655 B. W.) n'implique pas le concours nécessaire de tous les membres au partage du capital. Nous ne croyons même pas que ce droit diffère réellement et au fond des choses de *l'action*. Tout titre social négociable mérite d'être ainsi qualifié".

Het tegenovergestelde gevoelen, dat de houder slechts schuldeischer der vennootschap is, wordt o. a. verdedigd door Rod. Rousseau, in zijn werk „Questions nouvelles sur les sociétés com-

merciales" <sup>1)</sup>; hij zegt: „Nous sommes plus portés à considérer le porteur de parts de fondateur comme un créancier que comme un actionnaire; créancier spécial, créancier tout particulier. D'abord la créance n'est pas sans cause puisqu'elle résulte de la stipulation consacrée par les statuts et que cette stipulation n'est que la reconnaissance d'un droit préexistant résultant des soins donnés et des démarches faites pour arriver à la constitution de la société. Le porteur est créancier uniquement des bénéfices, il n'a aucun droit dans l'actif social et c'est pour cela surtout que nous ne le considérons pas comme un associé; il n'assiste pas aux assemblées générales, il ne vote pas le bilan, il ne participe donc pas aux actes les plus importants de la vie d'associé, il ressemble, si l'on veut, par beaucoup de points, aux assurés de certaines sociétés d'assurances qui partagent les bénéfices

---

<sup>1)</sup> Paris, A. Rousseau. 1882. (Pag. 159.)

de la société et dont la situation de créancier n'est point pour cela même modifiée."

Deze redencering lijkt ons niet zeer krachtig. De schrijver grondt zijn meening, zooals hij zelf zegt, voornamelijk op het feit dat een oprichters-aandeelhouder allerlei rechten (stemrecht enz.) mist, die een kapitaals-aandeelhouder wel heeft, maar vergeet, dat er, wij zagen het reeds, zeer veel maatschappijen zijn welke die rechten ook aan vele gewone aandeelhouders onthouden, en tevens dat de statuten wel de uitoefening van rechten aan voorwaarden binden, maar niet den aard van die rechten zelf veranderen kunnen.

Als voorstanders van dit gevoelen doen ook Wahl<sup>1)</sup> en Houpin<sup>2)</sup> zich kennen, terwijl de Fransche jurisprudentie, ofschoon zij zich nooit

---

<sup>1)</sup> *Traité théorique et pratique des titres au porteur*, Paris, 1891. (deel I, pag. 226 noot.)

<sup>2)</sup> *Traité des sociétés par actions*, Paris, 1889. (deel I, n<sup>o</sup>. 21.)

met zooveel woorden heeft uitgesproken, ook die richting schijnt uit te willen.

Een soort tusschenpositie neemt Buchère<sup>1)</sup> in als hij zegt: „A notre avis, ces deux opinions sont trop absolues. Le caractère conféré par la possession des parts de fondateur participe également de la qualité de créancier et de celle d'associé. Le porteur de ces parts a une créance contre la société, puisqu'il peut, dans certaines circonstances, exiger la remise d'une part dans les bénéfices sociaux; mais c'est un créancier d'une nature particulière qu'on ne peut assimiler à un obligataire. La créance est éventuelle, soumise à tous les risques des opérations de la société; non seulement le porteur ne peut élever aucune réclamation dans le cas de déconfiture ou de faillite, mais sa créance peut rester sans effet pendant tout le cours de la société, si les bénéfices sont absorbés par les frais géné-

---

<sup>1)</sup> In een artikel in het dagblad „La Loi” van 30 Januari 1886.

raux et par le payement des intérêts dus aux obligataires et aux actionnaires, et même par l'attribution à ces derniers des dividendes qui leur sont réservés par les statuts.

Le porteur de parts de fondateur est également un associé *sui generis*. Il n'a fait aucun versement à la société; les statuts lui défendent le plus souvent d'assister aux assemblées générales; et à ce point de vue, il ne peut pas être assimilé aux porteurs des actions de jouissance, qui restent associés malgré le remboursement du capital de leurs actions, et ont droit en cette qualité de prendre part aux délibérations des assemblées générales; et cependant, le porteur de parts fait partie de la société, puisqu'il a droit à une partie des bénéfices de l'entreprise. A ce titre, il serait utile de lui reconnaître légalement un droit de surveillance, qui le garantirait de toute attente aux stipulations faites à son profit dans le contrat social".

Volgens hem is een „porteur de parts" dus



èn vennoot èn schuldeischer. Maar dat is de positie van ieder aandeelhouder, die heeft ook jaarlijks een vordering tot uitkeering van een deel van de winst; die schuldvordering vloeit echter voort uit zijn aandeel, zijn lidmaatschapsrecht, evenals die van den oprichter. Ook deze opmerkingen betreffen dus weer de *gevolgen* en niet den *aard* van het recht.

Chavegrin <sup>1)</sup>, Bousquet <sup>2)</sup> en Thaller <sup>3)</sup> ten slotte verdedigen het aandeelhoudersrecht van den houder, en naar ons voorkomt, volkomen terecht. Waarlijk, ons verstand zegt het ons immers, een persoon die door zijn zorgen en moeiten, dikwijls door voorschotten, ja zelfs op eigen risico, heeft bijgedragen tot het tot stand brengen der vennootschap en nu een gedeelte der te behalen winsten voor zich be-

---

1) Sirey, 1889, 1<sup>re</sup> part., pag. 417.

2) Journal des Sociétés, 1885, pag. 746.

3) Revue critique, 1881, pag. 533; 1887, pag. 219.

Annales de droit commercial, 1886—1887, pag. 168.

dingt, is geen vreemde voor het lichaam dat hij heeft doen geboren worden, en dat hem thans voor al zijn moeiten beloont; hij staat niet gelijk met den eerste den beste, die betaling heeft te vorderen voor bewezen diensten. Neen, zijn betrekking tot de vennootschap is nauwer, is inniger, hij is er lid van, hij maakt er deel van uit, minstens zoo goed als de Heer A. of de Heer B. die aan het loket bij een bankier voor eenige aandeelen heeft ingeschreven. „Si quelqu' un semble être dans l'affaire”, zegt Chavegrin, „c'est lui”. Hij heeft dus wel degelijk het lidmaatschapsrecht verkregen, en wel zoo, dat, als hij het vervreemdt, ieder die het van hem overneemt, door die overname het recht verkrijgt zich vennoot te noemen. En daar men bij een naamlooze vennootschap geen andere vennoten kent dan de aandeelhouders, volgt daaruit dat de houder van een oprichters-aandeel aandeelhouder is.

Wij meenen te hebben aangetoond, dat er,

in theorie noch in praktijk, eenige reden bestaat om hem dien naam te onthouden.

Hieruit volgt dus, dat, zoo in de statuten het tegendeel niet is bepaald, wat zooals wij zagen gewoonlijk het geval is, aan den houder, alle de rechten van een gewonen aandeelhouder zullen moeten worden toegekend, dus stemrecht, recht om in het bestuur gekozen te worden enz.

Hoe zal het gaan bij liquidatie? Het aanwezige actief wordt, na aftrek van het passief, onder de aandeelhouders verdeeld, zelfs dan als het door hen ingebrachte hun reeds vroeger is gerestitueerd. (Zie pag. 23 volg.) Zullen nu de oprichters bij die verdeling meedoen, en in welke verhouding, gesteld altijd dat de statuten er over zwijgen? In principe vertegenwoordigt het overschot van het maatschappelijk vermogen wel degelijk winst, en er wordt bijna altijd bepaald dat gedurende het bestaan der vennootschap, na aftrek van zeker percent voor de kapitaals-aandeelhouders, de rest zal verdeeld

worden tusschen oprichters, aandeelhouders en soms nog de directeuren, in een aangegeven verhouding. Moet deze regel nu ook bij liquidatie gelden; het zou wel wat erg zijn. Stel het kapitaal is 2 millioen gulden, verdeeld in 4000 aandeelen van 500 gulden, terwijl er uitgegeven zijn 100 oprichtersaandeelen, rechtgevend op de helft van wat overblijft na uitkeering van 5 % aan de aandeelhouders. Wanneer er nu bij liquidatie nog 1 millioen te verdeelen overblijft, moet men nu geven 5 % dat is 100,000 gulden aan de 4000 aandeelhouders, en de helft van de rest dat is 450,000 gulden aan de 100 oprichters?

Behalve dit geval, dat door de statuten dus niet alleen *kan*, maar *moet* voorzien en geregeld worden, kan ook de verdeeling van de reserve moeielijkheid opleveren. Die reserve is zonder twijfel winst, maar de aandeelhouders zouden kunnen beweren dat de stortingen, jaarlijks in die kas gedaan, hun dividend hebben verminderd

en zij dus thans de eenige rechthebbenden er op zijn.

Wij zullen het antwoord op die vragen, zoo zij zich mochten voordoen, aan den rechter overlaten, immers het zal meestal eene feitelijke beslissing moeten zijn. Dit blijkt intusschen voldoende, dat men in de statuten al deze punten niet te uitvoerig regelen kan.

---

§ 2.

Een tweede vraag die zich voordoet is deze: mogen oprichtersaandeelen aan toonder gesteld worden, en zoo ja, van welk oogenblik af?

De aanhangers van de schuldeischer-theorie, om het zoo eens uit te drukken, zullen geen oogenblik twijfelen; het staat aan een naamlooze vennootschap volkomen vrij schuldbekentenissen aan toonder uit te geven, zoo veel en wanneer zij wil, niemand zal haar kunnen dwingen daar eenigen tijd mede te wachten.

Maar wij die van de andere meening zijn, wat zullen wij antwoorden?

Artikel 41 W. v. K. bepaalt:

„Geene actien of aandeelen kunnen in blanco (lees: aan toonder) worden uitgegeven, zoolang derzelve volle bedrag niet in de kas der vennootschap is gestort.”

Dit artikel is voor tweeërlei uitlegging vatbaar. Volgens de eerste, ons inziens de juiste, en die er door alle Nederlandsche schrijvers over Handelsrecht aan gegeven wordt, is de beteekenis deze: zoodra de volle waarde van *eenig* aandeel in de kas der vennootschap is gestort, kan *dat* aandeel aan toonder worden gesteld. Volgt daar nu uit, dat een oprichtersaandeel nooit aan toonder zal kunnen worden gesteld, omdat „deszelfs volle bedrag” nooit in de vennootschappelijke kas gestort wordt? Wij meenen van neen; de wetgever heeft eenvoudig aan de mogelijkheid niet gedacht dat iemand een aandeel zou kunnen verkrijgen, zonder daarvoor een bepaalde waarde

in geld of in natura te storten; de bedoeling was slechts het aan toonder stellen van nog niet volgestorte aandeelen te verhinderen, omdat dat groot bezwaar zou opleveren bij het eischen van latere suppletie.

Het antwoord op de aan het hoofd dezer paragraaf gestelde vragen zal dus ook bij deze opvatting luiden: ja, en van het oogenblik der oprichting af.

Maar nog eene andere uitlegging van art. 41 is mogelijk en zelfs zeer wel verdedigbaar; het is deze: er mogen geen aandeelen aan toonder worden uitgegeven zoolang het volle bedrag der aandeelen (d. w. z. van *alle* aandeelen) niet in de kas is gestort; „derzelve” slaat dan alleen terug op aandeelen <sup>1)</sup>. Dit is de opvatting die o. a. bijna

1) De redactie van art. 56 van het ontwerp, maakt aan de mogelijkheid van die twee opvattingen geen einde; daar staat: „Geen aandeel kan aan toonder worden gesteld zoolang niet het volle bedrag gestort is.” Wat wordt bedoeld met „het volle bedrag”? van dat aandeel, of van alle aandeelen?

unaniem de Fransche schrijvers hebben van art. 3 der Wet van 24 Juli 1867, sur les sociétés. Het luidt aldus :

„Il peut être stipulé, mais seulement par les statuts constitutifs de la société, *que les actions ou coupons d'actions pourront, après avoir été libérés [de moitié<sup>1</sup>)] être convertis en actions au porteur*, par délibération de l'assemblée générale.”

De woorden waar het in dezen op aankomt zijn, zooals men ziet, bijna gelijkkluidend met die van ons artikel, alleen affirmatief gesteld. Uit die woorden nu, zeggen de Franschen, *moet* de gegeven verklaring wel volgen; maar buitendien, wat is het doel van het artikel: agiotage tegen te gaan en te maken dat er op het oogenblik van het aan toonder stellen der titels een voldoende vermogen aanwezig is, zoodat derden die er een koopen, zonder te weten van

---

1) Dat de Fransche wet met storting van de helft tevreden is, doet natuurlijk ter zake niet af.



wien, en zonder te weten op wien zij zich tot vergoeding van geleden schade kunnen verhalen, zekerheid hebben dat zij een aandeel verkrijgen in eene vennootschap die inderdaad bestaat; welnu, zeggen zij, dat doel is alleen te bereiken als men het artikel aldus uitlegt. Dit wordt uitvoerig betoogd door Wahl (*Traité théorique et pratique des titres au porteur*, I n<sup>os</sup>. 484—494) die o. a. zegt: „cela (= die opvatting) encore résulte du texte de la loi; aussi cette solution n'est elle guère contestée. Il a été dit, du reste, lors des travaux préparatoires de la loi de 1867, que „la délibération attestera que la moitié du capital a été réellement versée.” — Le système contraire serait préjudiciable aux tiers, qui, voyant une action mise au porteur, pour avoir été libérée de moitié, s'imagineraient que toutes les actions ont la même forme.”

Zoo zegt ook Lyon-Caen <sup>1)</sup>: „Il y aurait

---

<sup>1)</sup> Revue critique etc., 1881, pag. 270.

des complications fort grandes si, parmi les actionnaires, les uns avaient le droit de conversion tandis que les autres n'en jouiraient pas. D'un autre côté, les tiers n'auraient pas une suffisante sécurité; ils n'auraient pas la certitude de se trouver en présence d'un capital réalisé au moins pour la moitié." 1)

Stel dat wij art. 41 W. v. K. aldus uitleggen, volgt daar dan uit dat men met het aan toonder stellen der oprichtersaandeelen zal moeten wachten, tot alle aandelen zijn volgestort? Het is zeker dubieus, maar wij aarzelen toch niet ontkennend te antwoorden; het kan de bedoeling van den wetgever niet geweest zijn, een aandeelhouder, die nooit iets schuldig was, wiens aandeel met het kapitaal der vennootschap nooit iets te maken heeft gehad, het recht te

---

1) Zie bovendien Lyon-Caen en Renault, t. a. p. n°. 430 en het groot aantal schrijvers aangehaald bij Wahl, t. a. p. I n°. 493 noot.

onthouden zijn titel aan toonder te stellen. Aldus ook Chavegrin, t. a. p. pag. 418 in medio. Anders echter denkt Thaller er over: „Il faut aussi étendre les règles de l'art. 3 aux parts de fondateurs, quelque dénomination qu'on leur donne: ces parts ne pourront être converties en titres au porteur qu'après libération de toutes les actions, en principe du moins. Le maintien de la forme nominative constitue, il est vrai, à l'égard des actions payantes, une garantie qui pour les autres n'a pas de sens: il répond des versements à faire et les fondateurs ne sont tenus à aucun versement. Mais là n'est pas son unique utilité: il n'y a pas solidarité nécessaire entre ces deux choses, non libération du titre, interdiction de la conversion. Car, à ce compte, au fur et à mesure que les actions sont libérées, l'actionnaire pourrait se faire délivrer un certificat au porteur, ce qui n'est pas.

Sur ce point encore, l'étude des travaux préparatoires de la loi de 1856 est des plus in-

structives. „Personne, dit le rapporteur, n'ignore les abus auxquels a donné lieu le droit de créer des actions au porteur dès l'origine d'une société. L'action au porteur, d'une négociation si facile, si prompte, qui ne laisse aucune trace de son passage, se prête merveilleusement au jeu et à l'agiotage." Voilà la vérité: Le titre nominatif a une circulation lente et pénible; ce n'est qu'après réalisation de tout le capital, que les valeurs sociales pourront passer sur le terrain de la libre spéculation." <sup>1)</sup>

Wij blijven, hoewel erkennende de kracht der aangevoerde argumenten, bij onze boven uitgesproken meening, omdat de bedoeling van den wetgever aldus zeker niet geweest is, en antwoorden dus ook thans op de twee gestelde vragen: ja, en van het oogenblik der oprichting af.

---

1) Revue critique, 1881, pag. 537. Zie ook de schrijvers aangehaald in een noot van Lyon-Caen, onder Hof Parijs 30 Januari 1882. (Sirey, 1883, 2<sup>me</sup> part., pag. 41.)

De wenschelijkheid van die algeheele vrijheid, door onzen wetgever gelaten, zullen wij echter niet verdedigen; integendeel, aan de reeds in zoo groot aantal bestaande gelegenheden tot agiotage en bedrog, wordt er hierdoor nog eene toegevoegd. Het is bekend dat het in naam, of dikwijls ook inderdaad, oprichten van naamlooze vennootschappen (wier aandeeleu eerst kunstmatig in de hoogte worden gevoerd en dan verkocht) die later blijken nooit te hebben bestaan, of tenminste niet zoo te hebben bestaan dat er eenige kans op duurzaamheid bestond, een geliefde manoeuvre is van speculanten en oprichters; dagelijks kunnen wij voorbeelden daarvan aantreffen. Eenige personen b. v. richten op de *Mijn Mij.* „zoo en zoo”; de oprichters brengen in een niets waard zijnde concessie, die zeer hoog getaxerd wordt, en ontvangen daarvoor een groot bedrag aandeeleu. Die aandeeleu worden nu ter beurze door eenige hommes de paille verkocht en gekocht tegen hoogen koers;

er zijn altijd lichtgeloovigen genoeg die zich hierdoor laten beetnemen ; zoodra er vraag naar aandeelen ontstaat , ontdoen de concessie inbrengers zich zoo spoedig mogelijk van de hunnen , en een maand later is de vennootschap failliet ; de oprichters echter hebben er aardig wat bij verdiend. En zoo zijn er nog tal van andere kunstjes.

De oprichtersaandeelen nu vermeerderen dat aantal nog. Er zal door eenige personen een naamlooze vennootschap met groot kapitaal worden opgericht, waarvoor veel reclame gemaakt wordt ; de oprichters reserveeren voor zich een groot getal oprichtersaandeelen aan toonder , die zij maar vast vooruit van de hand doen ; daar die stukken voor weinig te krijgen zijn vinden ze gemakkelijk koopers, en doordat ze aan toonder luiden laten zij op hun weg geen spoor achter. Eenigen tijd later blijkt dat de oprichting is mislukt door gebrek aan deelneming. Nu zitten de eigenaars met hun titels ; ze hebben ze ter

beurze gekocht, weten niet van wien, regres is zoo goed als onmogelijk, en de manoeuvre heeft aan de oprichters alweer geen windeieren gelegd.

Dit geknoei, dat alleen mogelijk wordt of tenminste zeer wordt vergemakkelijkt, door dat het aan toonder stellen van geen voorwaarde afhankelijk is, kan de wetgever tenminste verhinderen, door te bepalen dat een oprichtersaandeel b. v. eerst na verloop van één of twee jaren aan toonder mag luiden <sup>1)</sup>. Wij zullen later zien of het nieuwe ontwerp hierin voorziet.

Bij ons is, naar wij meenen, iets dergelijks nog niet voorgekomen, maar de Franschen hebben zich op dat stuk reeds als zeer vindingrijk doen kennen, en verscheidene rechterlijke uitspraken zijn er het gevolg van geweest. Een duidelijk voorbeeld is het geding tusschen Despaux en

---

<sup>1)</sup> C. f. art. 3, Loi du 24 Juillet 1867 „Sur les sociétés”, en daarvan al. 2 in fine.

Lefebvre, in drie instanties beslist, en wel 12 Juli 1883, Tribunal comm. de la Seine; 19 Juni 1885, Cour de Paris; 16 Februari 1887, Cour de Cassation <sup>1)</sup>).

---

§ 3.

Laten wij, kwade trouw voor 't oogenblik ter zijde stellend, nagaan of er mogelijkheid tot regres is in het als voorbeeld aangehaalde geval, en tevens hoe het gaan moet met transacties, waarvan oprichtersaandeelen het onderwerp uitmaakten, wanneer de vennootschap nietig verklaard wordt, b. v. wegens het bij de oprichting niet in acht nemen der wettelijke voorschriften.

Wij krijgen dus twee vragen te beantwoorden :

1. Welke regelen gelden omtrent den verkoop

---

<sup>1)</sup> Te vinden : Sirey 1889, 1<sup>re</sup> part., pag. 417 ; Dalloz, R. P. 1887, 1<sup>re</sup> part., pag. 208.



van een aandeel in eene naamlooze vennootschap, zoo die verkoop heeft plaats gehad vóór de definitieve oprichting? en

2. Welke regelen gelden zoo de vennootschap na dien verkoop nietig wordt verklaard?

Het eerste geval zal zich met gewone aandelen zelden voordoen omdat het geen gewoonte is het bedrag of zelfs maar een gedeelte te storten vóór de oprichting; met oprichtersaandelen echter wel omdat daarop nooit storting plaats heeft, en er dadelijk aan toonder gestelde bewijzen, die gemakkelijk circuleeren, van kunnen worden opgemaakt. In het tweede geval zijn de kansen voor beide natuurlijk even groot.

Die beide vragen zijn lang niet gemakkelijk en vooral niet kortelijk te beantwoorden; er is voornamelijk door Franschen zeer veel over geschreven <sup>1)</sup>, en een eenigzins volledige be-

---

1) Er is ook veel Fransche Jurisprudentie.

spreking zou op zich zelf reeds voldoende zijn een lijvig proefschrift te vullen ; daar ons verband echter een antwoord eischt, zullen wij dat zoo beknopt mogelijk geven en ons verder bepalen tot verwijzingen naar de bestaande literatuur.

In de artikelen welke de vennootschappen behandelen is geen bepaling te vinden die ons helpen kan, wij kloppen dus aan (art. 1 W. v. K.) bij de algemeene regelen over „koop en verkoop”, en voor het eerste geval buitendien nog bij art. 1356 B. W. — Tot de bestaanbaarheid eener overeenkomst wordt vereischt dat zij hebbe: een bepaald onderwerp. Een aandeel (hetzij oprichters- of kapitaalsaandeel) in een niet bestaande vennootschap is iets niet bestaands, is niets, kan dus niet uitmaken het onderwerp eener overeenkomst, ergo: de verkoop is nietig. Dit lijdt, dunkt ons, geen twijfel, zoo de koper van het niet bestaan onbewust was. Wist hij er echter van dan kan men, in den geest van art. 1380 B. W.,

aannemen dat de stilzwijgende conditie was: „voor het geval dat de vennootschap wordt opgericht”; aldus wordt tenminste eenig effect gesorteerd. Heeft de oprichting plaats, welnu dan heeft men zijn aandelen; zoo niet, dan werkt de ontbindende voorwaarde, alles keert tot zijn vorigen toestand terug, en de verkooper zal den besteeden prijs moeten terug geven. — Tot deze oplossing komt ook het Hof van Parijs in het boven geciteerde arrest.<sup>1)</sup>

In het tweede geval is het anders; nu heeft de overeenkomst wel degelijk een bepaald onderwerp gehad. Laat art. 1356 B. W. ons dus in den steek, de vijfde titel van het derde boek geeft ons bepalingen te over. — Art. 1508 verklaart den koop voor nietig, „zoo op het oogenblik der verkooping het gekochte goed geheelijk

---

<sup>1)</sup> Zie ook: Tribunal de Lyon, 5 Januari 1884 en 31 Januari 1885 (Journal des Sociétés, 1884, pag. 240 en 1885, pag. 193).

mogt vergaan zijn” ; dit artikel kan , dunkt ons , buiten bespreking blijven , er is hier waarschijnlijk sprake van materieele waarden , die physiek te gronde gaan. — Van meer belang is art. 1570 , betrekkelijk den koop en verkoop van inschulden en *andere onlichamelijke rechten* : de verkooper moet instaan voor het aanwezen van het recht ten tijde van de levering , hoewel er geen belofte van vrijwaring gedaan zij. Nu wordt later aangetoond dat de vennootschap er niet was , dat de aandeelen (die wel degelijk onlichamelijke rechten zijn , ofschoon men het soms heeft betwist) slechts in schijn bestonden : dientengevolge roept de koper den verkooper tot vrijwaring op , en eischt den betaalden prijs terug.

De meeste Fransche rechtbanken ontkennen de toepasselijkheid van dit artikel , op grond dat de vennootschap , hoewel nietig verklaard , niet vernietigd is met betrekking tot haar verleden , dat de verkochte actie blijft bestaan als deel van een onverdeeld maatschappelijk kapitaal , en dus een

recht was, dat de latere gebeurtenissen niet hebben doen verdwijnen<sup>1)</sup>.

Hiertoe komt men door de overweging dat het onmogelijk is den tijd, gedurende welken de naamlooze vennootschap werkelijk als zoodanig heeft gefungeerd, geheel te negeeren; dit gaat dan ook inderdaad niet aan. Men zal moeten onderscheiden: de bedoeling tot het aangaan eener *vennootschap* en die tot het aangaan eener *naamlooze vennootschap*. De bepalingen die als gevolg van de eerste te beschouwen zijn, zullen effect moeten sorteeren, als daar zijn: die betrekkelijk het gemeenschappelijk maken van ieders inbreng, het aandeel van ieder in de winst, ieders rechten bij liquidatie enz. Wat betreft echter de beperkte aansprakelijkheid der leden, de verdeling van het kapitaal in aandeelen enz., die

---

<sup>1)</sup> In anderen zin echter: Hof van Parijs, 28 Mei 1884 (Journal des Sociétés, 1884, pag. 428).

bepalingen hebben zelfs in het verleden nooit eenige kracht gehad.

Om die reden nu te beweren dat het verkochte recht op het oogenblik van den verkoop bestond, en er de conclusie uit te trekken dat de verkooper niet tot vrijwaring gehouden is, lijkt ons op zijn minst genomen gewaagd. Wat bestond, is een recht in een gemeenschap van belangen, wat de Franschen noemen „une part sociale”. Wat verkocht is, is een aandeel. Die twee mogen niet worden verward, dat wat het onderwerp der overeenkomst uitmaakte, is niet geleverd.

Wil men echter de toepasselijkheid van artikel 1570 absoluut niet erkennen, welnu dan eische de koper vernietiging der overeenkomst op grond van error in substantia (art. 1358 al. 1 B. W.), evenals zich daarop beroepen zal, zegt Thaller: „le cessionnaire d'une rente viagère, constituée sur la tête d'un vieillard, quand il la croyait constituée sur celle d'un

adolescent. Le résultat, à tout prendre, est le même.”

Overbodig na het voorgaande, maar tevens ongegrond, lijkt ons het beroep op art. 1540 volg., waar bepaald wordt dat de verkooper gehouden is tot vrijwaring wegens verborgene gebreken van het verkochte goed. Stel dat men in het onderhavige geval al spreken kan van „gebreken” die de actie aankleven, dan zou men toch niet kunnen zeggen dat ze „verborgen” waren. Integendeel, het geval waarop art. 1541 doelt is hier aanwezig; de koper had (waartoe dienen anders de voorschriften tot inschrijving enz. in art. 38 volg. W. v. K.) die gebreken zelf kunnen ontdekken. Maar dat daargelaten, het is niet om een zijner eigenschappen dat het onderwerp van de overeenkomst aangevallen wordt, maar om zijn juridischen aard zelf. De koper heeft niet wat hij meende te hebben, hij beklagt zich niet dat men hem een recht geleverd heeft, waar een gebrek aan-

kleeft, maar dat men hem *iets anders* geleverd heeft: het meerdere sluit het mindere in zich. <sup>1)</sup>

Volgens de duidelijke bepalingen van de wet, zal dus in beide op pag. 36 gestelde gevallen de koper van een oprichtersaandeel ontbinding der overeenkomst kunnen vorderen met terug-gave van den betaalden prijs.

Zal den koper zijn eisch steeds moeten worden toegewezen? Wij betwijfelen het ten zeerste, en wel op grond van het feit dat dergelijke transacties bijna uitsluitend ter beurze plaats hebben. Handel daar gedreven, moet ons inziens (het is een eisch van het verkeer) steeds worden beschouwd te hebben plaats gehad onder de stilzwijgende conditie, dat de koper *alle risico en gevaren* voor zijne rekening

---

<sup>1)</sup> Zie hierover uitvoeriger: Lyon-Caen en Renault, t. a. p. n<sup>o</sup>. 426*bis* in fine; Thaller, *Revue critique* etc., 1883, pag. 319, en 1885, pag. 278; Lyon-Caen, noot bij Lyon, 23 Januari 1884 (Sirey, 1884, 2<sup>me</sup> part., pag. 49).



neemt, de verkooper dus *niet* gehouden is tot *vrijwaring*.

Waar zou het heen zoo men zich wegens koop ter beurze steeds kon verhalen, zoo ieder verkooper dertig jaar lang moest instaan voor het door hem geleverde; afgezien nog van de onmogelijkheid om (vooral bij aantoonder gestelde aandeelen) na te gaan wie de verschillende eigenaars geweest zijn, al was het alleen maar door het groot aantal commissionairs dat men bij het onderzoek op zijn weg zou ontmoeten, zou het gevaar van voortdurend aan verhaal te zijn blootgesteld allen handel en vrij verkeer ten zeerste belemmeren. Geen verhaal van beurstransacties is een noodzakelijkheid, is een eisch van het verkeer, waaraan, zonder schending van eenige wetsbepaling, kan tegemoet gekomen worden, door het als de vaststaande wil van partijen, als een steeds voorkomende stilzwijgende conditie aan te nemen.

Het resultaat waartoe wij komen is dus het

volgende: heeft iemand gekocht een oprichters-aandeel in eene naamlooze vennootschap, en blijkt het later dat die vennootschap nog niet is opgericht en ook niet opgericht wordt, of dat zij onwettig is om wat voor reden dan ook, dan bestaat er verhaal op den verkooper, uitgezonderd het geval dat de verkoop ter beurze is geschied, als wanneer de kooper geacht moet worden alle risico voor zijn rekening te hebben genomen.

Groote voorzichtigheid zal dus het middel zijn om zich voor schade te vrijwaren. <sup>1)</sup>

---

#### § 4.

Thans resten ons nog twee vragen te beantwoorden, die, hoe zeer ook van elkander onderscheiden, toch door één punt van overeenkomst

---

<sup>1)</sup> C. f. Annales de droit commercial, 1888, pag. 298.

dat ze vertoonen, gezamenlijk moeten behandeld worden.

1°. Stel dat de algemeene vergadering besluit tot ontbinding der vennootschap, *voordat de termijn waarvoor ze was aangegaan verstreken is*; zullen de houders van oprichtersaandeelen zich hierbij moeten nederleggen? of kunnen ze, zooal niet de voortzetting der vennootschap, dan toch eene vergoeding eischen, voor het nadeel dat men hen bezorgt, door met de exploitatie ook de winstuitdeeling te doen ophouden?

2°. De algemeene vergadering besluit niet tot ontbinding, maar beveelt een extra storting uit de winst in het reservefonds. Al brengen dergelijke extra-stortingen het bestaan der vennootschap niet in gevaar, ze hebben toch een merkbaaren invloed op de winstuitkeering: de relaties zullen zich misschien uitbreiden, de transacties zullen vermeederen, zonder dat de oprichters er iets anders van merken dan dat hun inkomen vermindert of misschien geheel ophoudt. Zeker,

het kan terecht komen; bij latere liquidatie kan er, na afbetaling der aandeelhouders, een groot reserve kapitaal overblijven, waarin nu ook zij deelen zullen. Maar ondertusschen laat men hen dan toch maar zoolang wachten, en misten ze voorloopig hun jaarlijksch inkomen. Wie weet buitendien of, als het zoover is, de reserve nog bestaan zal? kan men die niet verbruikt, ja zelfs verkwist hebben? Die gevaren voorziende zullen zij tot de aandeelhouders zeggen: „Stort, zoo ge wilt, in de reserve wat U toekomt, wij wenschen elk jaar ons winstdeel te ontvangen.” Zullen zij recht hebben aldus te spreken?

Het verband dat tusschen beide vragen bestaat is dit, dat zoowel in het eene als in het andere geval, een besluit van de algemeene vergadering de voordeelen bedreigt waarop de oprichters rekenen; ter beantwoording van beiden dient men te weten in hoeverre de besluiten der vergadering verbindend zijn, wanneer daarvan voor de toekomst

het gevolg is, dat de uitkeeringen op onze titels ophouden of verminderen. Ten einde de kwestie niet ingewikkelder te maken, gaan wij uit van de veronderstelling dat het besluit wettig genomen is, d. w. z. conform de bepalingen van de wet en de statuten. Het bindt dus de kapitaals-aandeelhouders; bindt het ook de oprichters?

Men zou zoo zeggen van ja. Hoe kunnen zich de oprichters als ze werkelijk aandeelhouders zijn, onttrekken aan de gevolgen van een besluit, dat voor alle aandeelhouders verbindend is? Buitendien hebben zij (tenminste gewoonlijk) afstand gedaan van het recht zich in de aangelegenheden der vennootschap te mengen, zij hebben zich dus reeds van te voren aan de leiding van anderen onderworpen. Twee redenen voor een dus, om te beweren dat zij zich aan een dergelijk besluit zullen moeten onderwerpen.

Maar een dergelijk absoluut antwoord zou onjuist zijn. Zoo de aandeelhouder, wie hij ook zij, de beslissingen der vergadering moet eer-

biedigen, dan is dat op voorwaarde dat die beslissingen den aard van de overeenkomst niet veranderen, door welke hij aandeelhouder geworden is. Hij heeft voor aandeelen ingeschreven of ze gekocht met het oog op zekere rechten welke men hem waarborgde; de meerderheid kan hem die rechten niet ontnemen, omdat zij dan de hand zou slaan aan de essentialia van het contract, of liever het zou vernietigen, en er op eigen gezag een ander voor in de plaats zou stellen.

Laten wij thans de overeenkomst ontleden, waardoor de houders van oprichtersaandeelen tot de vennootschap zijn toegetreden. De eerste houders (wij spreken slechts over hen, omdat hun *namannen* zonder twijfel dezelfde rechten hebben als zij), zijn personen die de oprichting der vennootschap hebben voorbereid. Dadelijk na de constitueering hadden zij terugbetaling der onkosten en vergoeding voor hunne moeite kunnen vragen. Zij hebben dat niet gedaan; maar op

welke voorwaarde? Dat alle vennooten de verplichting op zich namen hen als *aandeelhouders van een bijzondere categorie* te beschouwen, en hun een bepaald aandeel in de winst uit te keeren, *regelmatig, en voor een tijd, in de statuten bepaald*. In ruil voor die belofte, stilzwijgend of uitdrukkelijk gedaan, hebben zij op zich genomen niets van de vennootschap te eischen bij den aanvang van haar bestaan. Dat is dus eene overeenkomst waaraan de algemeene vergadering zich niet eenzijdig kan onttrekken <sup>1)</sup>.

Wat doet het er toe of de houders van oprichtersaandeelen al afstand hebben gedaan van het recht van contrôle op de beraadslagingen, en van allen invloed op den gang van zaken? Ter uitlegging van dat beding zal men moeten

---

<sup>1)</sup> Hebben *alle* houders van oprichtersaandeelen tot het nemen van het besluit medegewerkt, of er zich bij nedergelegd, dan vervalt natuurlijk hun recht van reclame.

nagaan „welke de bedoeling der handelende partijen geweest zij” ( art. 1379 B. W.); en wie zal toegeven dat het de bedoeling der oprichters geweest is, *carte blanche* te geven aan de meerderheid der algemeene vergadering. Zij hebben beloofd der vennootschap haar gang te laten gaan, maar.... dan moet men ook de rechten niet vernietigen of verminderen, welke hun titel hun geeft <sup>1)</sup>. Twee gevolgen vloeien uit deze opmerkingen voort.

*Eerste gevolg.* Daar een besluit van de algemeene vergadering aan de houders van oprichtersaandeelen de rechten niet kan ontnemen, die zij aan de statuten ontleenen, kunnen zij *in principe* zich beklagen over eene ontbinding vóór het verloop van den gestelden termijn. Zoo, in

---

<sup>1)</sup> Wij zagen reeds (blz. 31) dat verscheidene statuten uitdrukkelijk bepalen, dat den oprichters hun recht niet kan worden ontnomen.



plaats van den duur te bekorten, de algemeene vergadering dien had verlengd, dan zou men den oprichters wel weten medetedeelen, dat de jaren boven den termijn niet in de overeenkomst begrepen waren; men zou hun de winsten weigeren welke daarin werden afgeworpen. Dus, evenals men hun recht zorgvuldig beperkt tot den bepaalden tijd, evenzoo eischt de rechtvaardigheid, dat men het niet inkort, zelfs al behaagde die inkorting aan de aandeelhouders. *Zij kunnen dus eene schadevergoeding vorderen, geëvenredigd aan het bedrag der winst, waarvan het besluit tot ontbinding hen berooft.* — Maar de regel, zooals wij haar stelden, doet dadelijk de uitzondering gevoelen, welke er bij behoort: indien dat besluit een einde maakt aan eene vennootschap die geene winst meer opleverde, en dat naar alle waarschijnlijkheid ook in 't vervolg niet meer doen zal, dan hebben de houders van oprichtersaandeelen niets meer te reclameeren. Dat wordt ook aldus gezegd in een vonnis van den

„Tribunal de Commerce de la Seine”<sup>1)</sup>: „On ne voit pas bien”, lezen wij daar, „en quoi la mesure nuit aux demandeurs; il ressort des débats... que la société s’est trouvée, tout à coup, sans affaires...”. En het Hof van Parijs<sup>2)</sup> drukte het nog sterker uit: „Attendu que la société, atteinte dans ses intérêts vitaux, ... s’est trouvée sans affaires, sans raison d’être; — Attendu que la demande des appelants ne saurait en conséquence être accueillie...”. Het Hof van Cassatie<sup>3)</sup> heeft beide beslissingen bekrachtigd.

Besluit de algemeene vergadering dus tot ontbinding, dan zal men moeten nagaan of die maatregel gerechtvaardigd wordt door de onmogelijkheid, of tenminste de onwaarschijnlijkheid, van verdere winsten, in welk geval de

---

<sup>1)</sup> Van 2 Maart 1885 (Sirey, 1889, 1<sup>re</sup> part., pag. 421; Dalloz, R. P. 1888, 1<sup>re</sup> part., pag. 424; Annales de droit commercial, 1888, pag. 93).

<sup>2)</sup> 14 Januari 1886. (Idem).

<sup>3)</sup> 19 Februari 1888. (Idem).

oprichters zullen dienen te zwijgen. Men begrijpt dat dit bijna altijd het geval zal zijn: zelden zullen de aandeelhouders door voorbarige ontbinding afstand doen van winsten waarop nog eenige kans bestond. Dus, in de praktijk, zal het door ons gestelde principe zelden toepasselijk zijn; meestal zal het uitgezonderde geval zich voordoen, en de oprichtersaandeelen zullen, zonder schadevergoeding, met de vennootschap verdwijnen. Wat er van zij, het tegendeel is mogelijk. De aandeelhouders hebben bijvoorbeeld, niettegenstaande de zekerheid van succes, tot ontbinding besloten, omdat ze de voordeelen, aan de oprichters toegekend, te belangrijk vonden <sup>1)</sup>. Meenende dat de onderneming hun

---

<sup>1)</sup> Zoo b. v. de bekende zaak tusschen zekeren Decourdemanche en la Banque Franco-Egyptienne. De vennootschap werd ontbonden, en onmiddellijk daarna met een kleine wijziging in de statuten weder opgericht, blijkbaar alleen met het doel, het aanzienlijk getal oprichtersaandee-

persoonlijk niet genoeg opleverde, hebben zij hun kapitaal er uit genomen. In een dergelijk geval brengt het besluit der vergadering den oprichters schade toe; het is zelfs genomen ter bedriegelijke verkorting hunner rechten: dientengevolge hebben zij een actie tot schadevergoeding. Zij hebben die actie ook, zelfs al is er van kwade trouw geen sprake, zoo de vergadering zich vergist heeft, en ten onrechte dacht dat de mogelijkheid op winst niet meer bestond. Wel te verstaan, als dat bewezen is; de cischers kunnen niet volstaan met op eenige min of meer hersenschimmige kansen op winst te wijzen; zij zullen door feiten en cijfers, hun beweren dat zij schade lijden, moeten staven. — Gemakkelijk zal dat zeker niet zijn.

*Tweede gevolg.* De algemeene vergadering

---

len kwijt te raken. De houders reclameerden, en de rechtbank wees hunne vordering tot schadevergoeding toe.

Tribunal de Commerce de la Seine, 10 Maart 1890 (Annales de droit commercial, 1890, pag. 151).

heeft niet de bevoegdheid verandering te brengen in de normale verdeeling der winsten, omdat dat gelijk zou staan met vermindering der rechten, welke de oprichters bij overeenkomst hebben ontvangen. Wanneer er dus een buitengewone storting in de reservekas bevolen wordt, behoeven de oprichters zich alleen dan daar bij neder te leggen, wanneer die maatregel noodzakelijk blijkt om het voortbestaan der vennootschap, en het voortduren der winstuitdeelingen, in de toekomst te verzekeren. In dit geval zijn die winstinkorting en opoffering die men zich getroosten *moet*, en die uit den aard der onderneming voortvloeien; het zijn daden van verstandig beleid, wier noodzakelijkheid men heeft kunnen voorzien; de winstverdeeling, zooals die, na de stortingen in de reserve, plaats heeft, is volkomen normaal, en de houders van oprichtersaandeelen zijn verplicht zich te onderwerpen. — In elk ander geval echter zou dergelijk besluit zijn, verkrachting der overeenkomst.

Enkele voorbeelden zullen het verschil duidelijk maken.

Een vennootschap heeft in portefeuille eenige effecten, wier waarde, door omstandigheden, zeer is gedaald. Om deze vermindering van vermogen aan te vullen, besluit de algemeene vergadering, tot dat de waarde dier stukken weder op peil is gekomen, jaarlijks de netto winst als extra-reserve op te leggen. Zij neemt daardoor een voorzorg, door de voorzichtigheid gebiedend geëischt, en die algemeen zal moeten worden geëerbiedigd <sup>1)</sup>.

Evenzoo als de vennootschap b. v. machines gebruikt die spoedig verslijten, of die men dikwijls vervangen moet om op de hoogte van zijn tijd te blijven. — Evenzoo als de industrie die men uitoefent onderhevig is aan tijden van stilstand, volgende op perioden van grooten

---

<sup>1)</sup> Tribunal de commerce de la Seine, 24 Juni 1886  
(„La Loi”, 7 Juli 1886).

omzet. — In al die gevallen zal geen rechter het den aandeelhouders aanrekenen, als zij de uitkeeringen hebben gestaakt, met het doel een fonds bijeentebrengen, hetzij dan tot vernieuwing of vervanging van het materiaal, hetzij tot instandhouding der vennootschap zelf, gedurende een verwachte crisis. — Omgekeerd echter zal den oprichters hun eisch moeten worden toegewezen wanneer het blijkt dat de aandeelhouders geheel willekeurig en zonder eenige geldige reden, de onmiddellijke verdeeling der winst hebben tegengehouden. Zij hebben zich dan niet aan de voorwaarden der overeenkomst gehouden, en de rechter zal moeten bevelen dat het verschuldigde winstaandeel uit de reservekas genomen en den houders der oprichtersaandeelen worde uitbetaald.

---

### HOOFDSTUK III.

---

#### **Het nieuwe ontwerp der Staatscommissie.**

Wijden wij ten slotte nog voor een oogenblik onze aandacht aan het nieuwe ontwerp van wet op de vennootschappen, om na te gaan of daarin op al de door ons geopperde vragen een antwoord gegeven wordt.

In geen enkel opzicht is dit het geval; evenmin als de bestaande wet, kent of noemt het ontwerp de oprichtersaandelen, wat dubbel vreemd schijnt, daar art. 66 wel het bestaan van prioriteitsaandeelen sanctionneert.

Is het uitgeven van oprichtersaandeelen geoorloofd? het ontwerp laat er zich niet over uit. Alleen vinden wij in art. 64 bepaald dat:

alle overeenkomsten strekkende tot het verzekeren van eenigerlei voordeel aan een oprichter of aan een bij de oprichting betrokken derde,



tegenover de vennootschap krachteloos zijn, indien zij, aangegaan voor of bij de oprichting der vennootschap, niet zijn opgenomen in de akte van oprichting.

Waarom een dergelijke halve bepaling, waarom niet uitdrukkelijk verklaard dat het geoorloofd is oprichtersaandeelen uittegeven?

Dat art. 56 al. 2, aan den twijfel omtrent het al of niet geoorloofde der aan toonder stelling geen einde maakt, is ook reeds gebleken. De wet verklare dat het mag, maar eerst één of twee jaren na de oprichting, terwijl de bepaling dat oprichtersaandeelen eerst na de definitieve oprichting verhandeld mogen worden, zeker veel chicanes verhinderen zou.

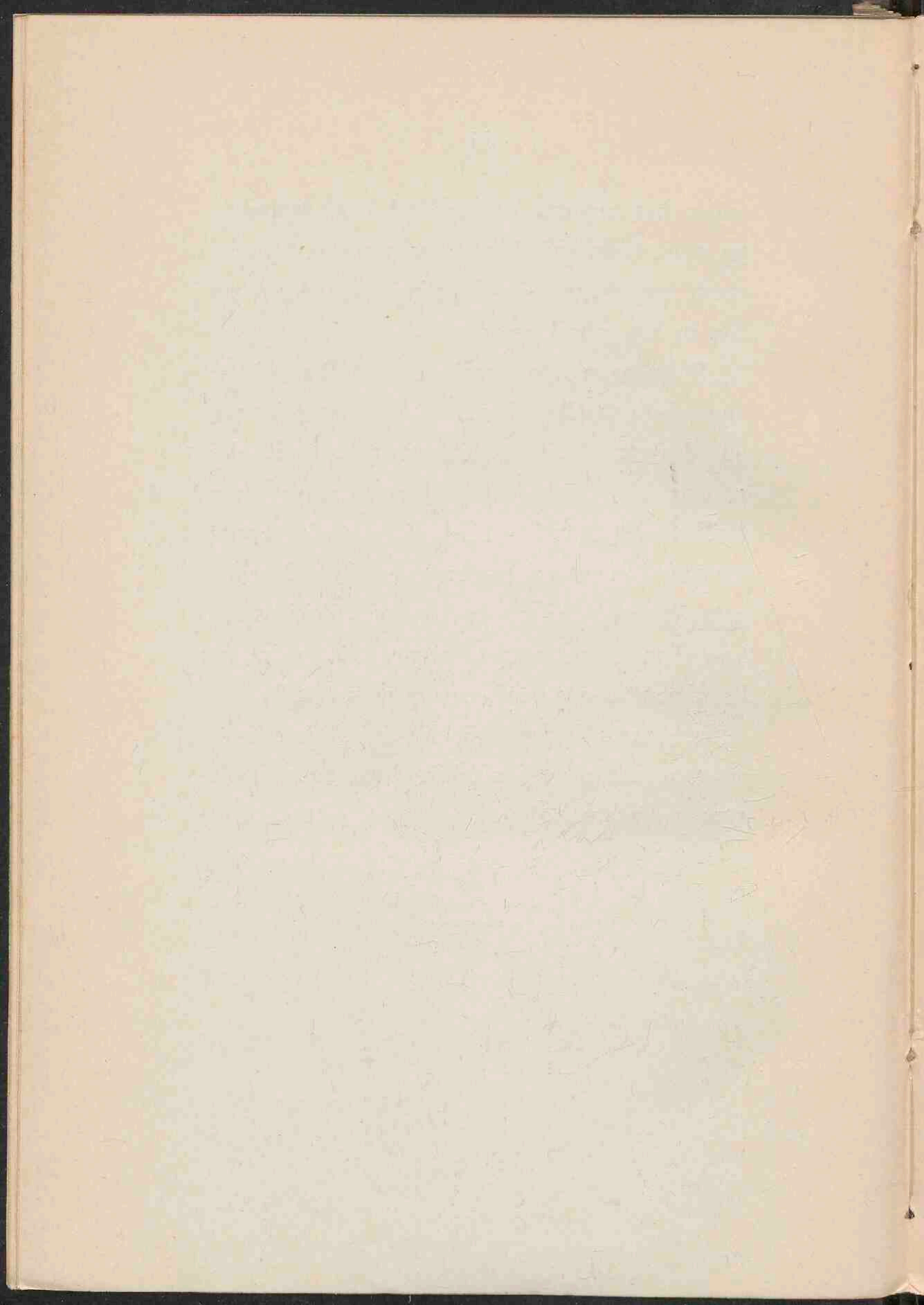
Het meest echter betreuren wij het dat de aard der oprichtersaandeelen niet expressis verbis wordt geregeld; het is gebleken dat juist de onzekerheid op dat punt allerhande kwesties in het leven roept, die door één enkel artikel geheel van de baan konden worden geschoven. Dat

wij er het karakter van aandeelen aan wenschen te zien toegekend behoeft geen nader betoog, maar nog liever een bepaling in anderen zin dan in het geheel geene.

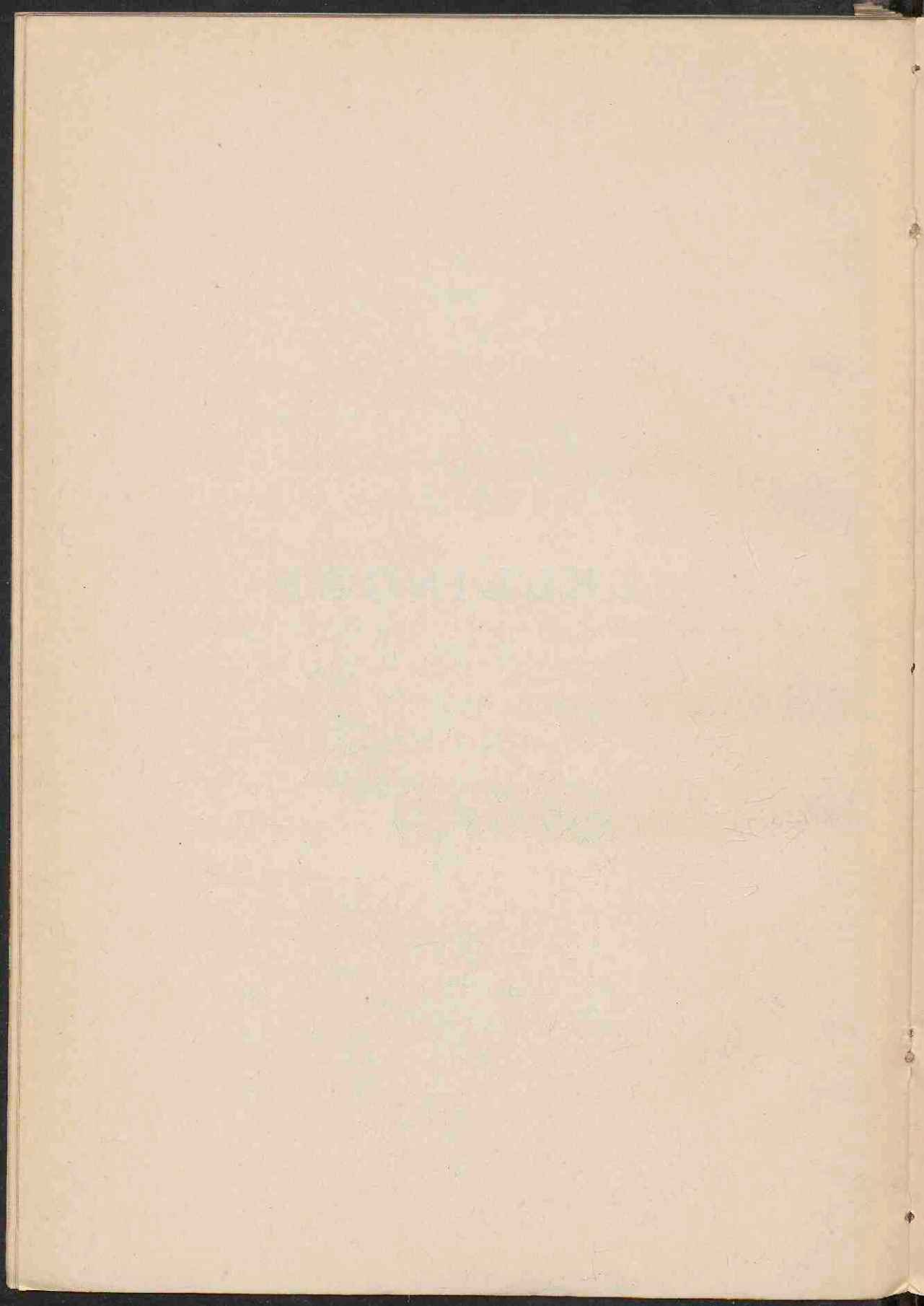
„Il est permis de souhaiter”, zegt Buchère, „que la nouvelle législation pose les principes qui devront servir à déterminer les droits des porteurs de parts de fondateur. Ces principes faciliteraient pour l’avenir la rédaction des statuts sociaux, en ce qui concerne les titres de cette nature, et serviraient de base aux décisions que les tribunaux peuvent être appelés à rendre sur les difficultés que soulève leur possession”.

Van harte hopen wij dat het Regeeringsontwerp met eenige duidelijke bepalingen op dit stuk verrijkt zal zijn.





STELLINGEN.



## STELLINGEN.

---

### I.

De houder van een oprichtersaandeel in eene naamlooze vennootschap is aandeelhouder dier vennootschap. }

### II.

De verkooper van een kapitaals- of oprichtersaandeel in eene naamlooze vennootschap zal den kooper moeten garandeeren het wettig bestaan der vennootschap op het oogenblik van den verkoop, uitgezonderd het geval dat die aandelen ter beurze zijn verhandeld. }

## III.

Zoo de houder van een oprichtersaandeel in eene naamlooze vennootschap, door ontbinding dier vennootschap vóór het verloop van den in de statuten bepaalden termijn, bewijsbare schade lijdt, zal hem die schade door de vennootschap in liquidatie moeten worden vergoed.

## IV.

Het ware wenschelijk dat oprichtersaandeelen eerst na verloop van één of twee jaren, na de oprichting der naamlooze vennootschap, aan toonder mochten worden gesteld.

## V.

Zoogenaamde „verklarende (interpretatieve) wetten” hebben niet ipso iure terugwerkende kracht.

## VI.

Hij die in een vlaag van krankzinnigheid eene onrechtmatige daad heeft gepleegd, is niet aansprakelijk voor de schade daardoor veroorzaakt.

## VII.

Ook wanneer in een geding tot echtscheiding de door den eischer aangevoerde feiten alleen door gedaagdes bekentenis gestaafd zijn, zal de rechter de echtscheiding moeten uitspreken.

## VIII.

Art. 626 al. 1 B. W. bevat eene praesumptio iuris et de iure.

## IX.

Natuurlijke kinderen, geboren vóór het huwelijk bedoeld bij art. 151 al. 1 B. W., kunnen door dat huwelijk niet worden gewettigd.



## X.

De opbrengst van het volgens art. 558 W. v. K. verkochte goed wordt als „vacierend goed” het eigendom van den vinder.

## XI.

Wettelijke vaststelling van een minimum bedrag voor aandelen in eene vennootschap is niet wenschelijk.

## XII.

Het gebruiken van de retourhelpt van eens anders spoorwegkaartje is ongeoorloofd, onverschillig of deze verbodsbepaling in de tarieven, op de kaartjes zelve of elders al dan niet vermeld zij.

## XIII.

Een vreemdeling, eischer in reconventie, is niet verplicht tot het stellen der zekerheid, in art. 152 W. v. B. Rv. voorgeschreven.

## XIV.

Na staking van stemmen over een voorstel in den Gemeenteraad, is, volgens art. 50 al. 2 Gemeentewet, intrekking van dat voorstel niet meer geoorloofd.

## XV.

Het tegenwoordig streven naar algemeene Zondagsrust is niet in het belang van de maatschappij.

## XVI.

Het oprichten van coöperatieve-verbruiksvereenigingen, vooral onder de arbeidende klasse, is aan te bevelen.

## XVII.

Dergelijke vereenigingen behooren niet te verkoopen aan niet-leden.

## XVIII.

Zedelijke lichamen kunnen niet strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor strafbare handelingen.

## XIX.

Hij die goederen, van een winkelier op zicht ontvangen, vervreemdt, pleegt geen verduistering.

## XX.

Uit art. 132 W. v. Sv. volgt niet dat de toegevoegde raadsman verplicht is ter terechtzitting het woord te voeren, zoo de beklagde geen verdediger verlangt.

## XXI.

Het doctoraal-examen in de Rechtswetenschap behoort te worden gesplitst in twee examens, één in het publiek-, en één in het privaatrecht.

## XXII.

Het schrijven eener dissertatie behoorde voor juristen niet verplicht te zijn.

---

## ERRATUM.

---

Stelling VII moet luiden :

Echtscheiding kan ook op de enkele beken-  
tenis van den gedaagde worden uitgesproken.

